

Četvrtak, 1. jun 2006. godine
Svedok P- 030
Svedok Ivan Grujić
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA PARKER: Dobro jutro. Hteo bih da vas podsetim da ona svečana izjava koju ste dali pre nego što ste počeli da svedočite i dalje važi. Izvolite, gospodine Moore.

TUŽILAC MOORE: Časni Sude, molim vas da pređemo na privatnu sednicu vezano za razna pitanja koja bi razotkrila identitet svedoka.

SUDIJA PARKER: Privatna sednica.

(privatna sednica)

sekretar: Ponovo smo na javnoj sednici, časni Sude.

TUŽILAC MOORE: Da ponovim da nemam više pitanja za svedoka.

SUDIJA PARKER: Hvala lepo, gospodine Moore.

SUDIJA PARKER: Gospodine, biće vam drago da čujete da je ovim završeno vaše ispitivanje u ovom suđenju. Pretresno veće želi da vam se zahvali na tome što ste došli da svedočite i dostavili nam ovu informaciju. Sada možete da se vratite vašoj kući i vašim drugim poslovima. Sad će vas izvesti sudski poslužitelj. Sačekajte samo trenutak, moramo da spustimo roletne dok vi ne izađete iz sudnice.

(svedok napušta Sudnicu)

SUDIJA PARKER: Gospodine Smith, izvolite.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, želim svima dobro jutro. Naš sledeći svedok je gospodin Grujić i želeo bih sada da ga pozovem. U vezi sa gospodinom Grujićem, postoji jedan svežanj dokumenata koji je dodeljen i Odbrani...

prevodioci: Molimo vas da približite mikrofon.

TUŽILAC SMITH: Pokušaću da se približim mikrofonu. Dakle, dokumenta su podijeljena Odbrani, a sada ćemo ih podijeliti i Pretresnom veću. Ti dokumenti će se uvesti u spis putem ovog svedoka. Učinićemo to i putem elektronske sudnice, ali ovo nam se čini da će biti najefikasniji način. Dokumenta ima mnogo, popis dokumenata se nalazi na samom početku i ti dokumenti će biti uvrštavani u spis putem elektronske sudnice.

SUDIJA PARKER: Dobro jutro, gospodine Grujiću. Molim vas da pročitate na glas izjavu koja vam je upravo pružena.

SVEDOK GRUJIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Izvolite sedite. Izvolite, gospodine Smith.

TUŽILAC SMITH: Hvala, časni Sude.

GLAVNO ISPITIVANJE : TUŽILAC SMITH

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Zahvaljujem, časni Sude. Dobar dan, svedoče. Molim vas, možete li da nam kažete svoje puno ime i prezime i šta u ovom trenutku radite?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dobar dan. Ja sam Ivan Grujić, trenutno radim kao pomoćnik ministra u Ministarstvu obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti i vodim Upravu za nestale osobe. A osim toga sam predsjednik Vladine Komisije za nestale osobe.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Mi smo vas zamolili da s obzirom na vaš položaj sastavite jedan izveštaj u *Predmetu Milošević* u vezi sa svim što ste radili u odnosu na nestale osobe i na osnovu svih dokumenata koje ste u tom svom poslu prikupili.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja sam temeljem zahtjeva Međunarodnog kaznenog suda (ICTY) sačinio takav izvještaj i dostavio ga.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I da li ste u *Predmetu Milošević*, u vezi s tim izveštajem svedočili kao veštak u martu 2003. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I posle toga ove godine, u *Predmetu Martić*, da li ste takođe svedočili kao veštak i pripremili obnovljeni, dodatni izveštaj na osnovu onog izveštaja iz 2003. godine, a u vezi sa istim pitanjima.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ja sam podelio svežanj materijala, i vi imate jednu kopiju toga. Ja vas sada molim da pogledate dokument pod tačkom 1.1. ERN broj je 0468-7742 do 0468-7757. Da li je ovo kopija vašeg ažuriranog izveštaja?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Je, u cijelosti.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim da se ovaj izveštaj uvrsti u spis. Izveštaj iz 2003. godine predodčen je krajem prošle godine, a kopija ažuriranog izveštaja dostavljena je Odbrani početkom prošle nedelje i ažurirana je samo u nekim detaljima.

SUDIJA PARKER: Zahvaljujem, to će se uvrstiti u spis.

sekretar: To će biti dokazni predmet 530, časni Sude.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, ja bih takođe hteo da ponudim na usvajanje neke priloge uz taj izveštaj, a prvi prilog može da se pronađe u tabulatoru 1.2. Tu je reč o uredbi u vezi sa radom Komisije za nestale osobe u Republici Hrvatskoj. ERN broj je 0117-6631 pa do 6633. To je prilog uz izveštaj svedoka.

SUDIJA PARKER: Uvrštava se u spis.

sekretar: To će biti dokazni predmet 531, časni Sude.

TUŽILAC SMITH: Takođe nudim na usvajanje pod tabulatorom 1.3. to je prilog 2.f. uz izveštaj svedoka, i tu je reč o Uredbi o unutrašnjem ustrojstvu Ministarstva obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Uprava za zatočene i nestale, a ERN je 0469-0799 do 0469-0802.

SUDIJA PARKER: Uvrštava se u spis.

sekretar: To će biti dokazni predmet 532, časni Sude.

TUŽILAC SMITH: Takođe molim da se u spis uvrsti prilog A uz izveštaj, u tabulatoru 1.4. Dokument pod naslovom "Vlada Republike Hrvatske". Reč je o odluci o osnivanju Poverenstva Vlade Republike Hrvatske za zatočene i nestale, a broj ERN je 0469-0796 do 0469-0798.

SUDIJA PARKER: Uvrštava se u spis.

Sekretar: To će biti dokazni predmet 533, časni Sude.

TUŽILAC SMITH: Takođe molim da se usvoji pod tabulatorom 1.5, to će biti prilog 14A uz izveštaj. Reč je o šematskom prikazu učesnika ekshumacije, na BHS-u ERN broj je 0469-6078 do 0469-6079.

SUDIJA PARKER: Uvrštava se u spis.

sekretar: To će biti dokazni predmet 534, časni Sude.

TUŽILAC SMITH: Takođe nudim na usvajanje dokument pod tabulatorom 1.6, to će biti prilog 6A. I tu je reč o kopiji upitnika u vezi sa nestalim osobama Komisije za zatočene i nestale, ERN broj je 0469-3240 do 3251.

SUDIJA PARKER: Uvrštava se u spis.

sekretar: To će biti dokazni predmet 535, časni Sude.

TUŽILAC SMITH: Ja takođe molim da se uvrsti i transkript svedokovog iskaza iz *Predmeta Milošević* od 3. i 4. marta 2003. godine. ERN broj je 0504-5454 do 0504-5591.

SUDIJA PARKER: Uvrštava se u spis.

sekretar: To će biti dokazni predmet 536, časni Sude.

TUŽILAC SMITH: Zahvaljujem, časni Sude. Pre nego što započnemo, zamoliću da se svedoku omogući da koristi svežanj dokumentata koji je kod njega, a koji je donekle različit od onoga što ima Odbrana i časni Sud i to u toliko, što je svedok uneo u njih neke zabeleške kako bi se pripremio za ovo svedočenje. I to, naravno, svako može da dobije na uvid u bilo kom trenutku.

SUDIJA PARKER: To će se uvrstiti u spis?

TUŽILAC SMITH: Ne, to nije potrebno da se uvrštava u spis, tu je reč samo o beleškama koje će pomoći svedoku.

SUDIJA PARKER: U redu, onda to nećemo da uvrštavamo u spis.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Gospodine Grujiću, ja ću sada da vas pitam o nekim konkretnim aspektima vašeg izveštaja. Kao prvo, u vezi sa vašim kvalifikacijama, vašim obrazovanjem. Možete li ukratko da nam kažete koje obrazovanje imate?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja sam diplomirani kriminalista, a istovremeno dakle, imam i obrazovanje inženjera tehničke struke prometnog smjera. Dakako, imam i položeni stručni ispit za rad u državnoj upravi i sertifikat o jednogodišnjem specijalnom obrazovanju u Ministarstvu unutarnjih poslova. I to je sve navedeno u mojoj izjavi, dakle, cijela kronologija mog obrazovanja i stručnih kvalifikacija.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. U ovoj izjavi vi govorite o nekoj specijalnoj vrsti obuke koju ste imali dok ste radili pri Ministarstvu unutrašnjih poslova. Možete li ukratko da kažete o kakvoj specijalističkoj obuci se radilo?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Radilo se o obuci vezano uz obaveštajnu i protuobaveštajnu djelatnost Ministarstva unutarnjih poslova. I o tome je dakle, to je ta jednogodišnja... jednogodišnje obrazovanje o kojem sam u početku rekao i o čemu postoji isto tako certifikat, odnosno diploma.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Vi o svom radnom iskustvu govorite i u vašem izveštaju. Ali, možete li ukratko da nam kažete nešto ovde o tome?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa vrlo kratko. Ja sam od 1972. godine radio u policiji i radio sam na gotovo svim poslovima koji postoje u policiji. Dakle, od policajca referenta, inspektora, i rukovoditelja, odnosno samostalnog inspektora koji je vodio cijelu jednu ispostavu policije za vrijeme ratnih događanja. Nakon toga sam radio odnosno, premješten sam na rad u Ministarstvo obrane, gdje sam radio na istim poslovima sve do 1993. godine, kada sam odlukom vlade imenovan na mjesto predsjednika Komisije za nestale osobe i od 1993. godine isključivo se bavim pitanjem nestalih osoba. Dakle od 1993. godine do danas.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U vezi s nestalim osobama, vi se bavite i onima koji su bili zarobljeni, je li tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je, jer to je nužno vezano. Dakle, nestalu osobu možemo pronaći na dva načina. Možemo je pronaći kao živu, a to znači da je iz bilo kojih razloga izgubila kontakt sa svojom obitelji, pa je pronađena, ili je živa, a nalazi se u zatočeništvu. I tada se poduzimaju radnje da se ta osoba oslobodi. Ili pak s druge strane, nestalu osobu možemo naći mrtvu, i tada je treba pronaći gdje je mrtva, i utvrditi dakle, provesti ekshumaciju, nakon toga identifikaciju i u tome činu potvrditi da se radi nestaloj osobi, i tada ta nestala osoba se skida sa popisa traženja, odnosno nestalih osoba. Dakle ukratko, za svaku osobu se praktično vodi istraga o njenoj sudbini.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Što se tiče vašeg prvog posla u Komisiji za zarobljene i nestale osobe, 1993. godine, rekli ste da ste bili predsjednik te Komisije. Možete li ukratko reći kako se od 1993. godine do danas, 2006. godine, razvijao rad te Komisije, i možete li ukratko da kažete šta je prethodilo toj Komisiji pre 1993. godine, u smislu aktivnosti kojima se Komisija bavila? To sve stoji u vašem izveštaju, ali ako bi ste mogli da ukratko sumirate?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Evo, ja ću nastojati vrlo kratko iznijeti kronologiju. Dakle 1991. godine, Vlada Republike Hrvatske je uvidela da se u Republici Hrvatskoj nalazi evidentirano 18.000 nestalih osoba, i tada je, sukladno svojim pozitivnim propisima odlučila stvoriti administrativno tijelo koje će pokušati riješiti taj problem. Tako da je 1991. godine osnovana Komisija za traženje nestalih osoba, čija osnovna djelatnost je bila prikupljanje i obrada podataka o civilnim i drugim žrtvama, nestalih osoba s područja Republike Hrvatske. Dakle to je definicija. Kako je bilo dakle, kako je uočeno da postoje dosta nesređeni podaci na tom planu, Vlada Republike Hrvatske je 13. petog

1993. godine odlučila osnovati Vladinu Komisiju, dakle, koja je direktno odgovorna Vladi, i tada je donijela uredbu o osnivanju Komisije i mene postavila za predsjednika te Komisije i ta Komisija je imala praktično tri osnovna pravca djelovanja, a to je: razmjena zarobljenika, nadzor nad postupanjem prema ratnim zarobljenicima i uvjetom njihovog smještaja i prikupljanje podataka i obrada tih podataka o nestalim osobama. Razvojem državne uprave, dakle, dolazi do promjena unutar državne uprave, i 2000. godine ta Komisija prerasta u Ured Vlade Republike Hrvatske za zatočene i nestale, koja praktično ima identične zadaće, kao i Komisija. I tada mene vlada ponovo postavlja za predstojnika tog Ureda. Daljnjim razvojem državne uprave i preustrojom državne uprave, 2004. godine prestaje s radom Ured Vlade Republike Hrvatske, i osniva se Uprava za zatočene i nestale koja se nalazi u sastavu Ministarstva obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti, i tada mene Vlada postavlja na čelo te Uprave i u svojstvo pomoćnika ministra. Kako je uočeno da postoje određeni problemi zbog međuresorne... međuresorne koordinacije, jer je to posao u koji su uključeni... uključeni... više ministarstava, odlučeno je na Vladi Republike Hrvatske da će osnovati pored dakle, paralelno, pored ove Uprave koja se bavi poslovima koje sam naveo - i povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske kao stručno i savetodavno međuresorno tijelo Vlade Republike Hrvatske. I dakle u tom, nakon osnivanja tog Povjerenstva ja sam postavljen na čelo tog Povjerenstva kao predsjednik Povjerenstva, odnosno Komisije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Dakle ukratko posljednjih 13 godina, vaša profesionalna karijera koncentrisana je oko traženja nestalih osoba i identifikovanja zarobljenih osoba i tako dalje? Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Dakle, u svim organizacionim oblicima od 1993. godine, pa do danas, ja sam bio na čelu organizacije, odnosno državnog tijela, koje se bavilo tražanjem nestalih osoba.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I u vašem izveštaju vi govorite o ulozi Komisije u nadgledanju ekshumacija koje su vršene u Hrvatskoj; da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ne samo u nadgledanju ekshumacija, nego Komisija ili tijelo dakle koje se tim poslom bavi, kako sam rekao od 1993. godine, prije svega organizira provođenje ekshumacija, dakle, bavi se organizacionim poslom, ali isto tako i vođenjem evidencija koje se odnose na ekshumacije, a to su dakle dvije evidencije: evidencija o ekshumiranim posmrtnim ostacima i evidencija o identificiranim posmrtnim ostacima. Dakle, to su dvije službene evidencije koje se prema Uredbi Vlade vode u Upravi koju vodim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Već ste rekli da je pre 1993. godine postojala Komisija za nestale osobe, a u svom izveštaju kažete da je postojala i Komisija za zarobljene osobe u ratu, je li to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To je tačno. Tako je, kako sam rekao 1991. godine osnovana je Komisija za traženje nestalih osoba u ratnim djelovanjima u Republici Hrvatskoj, a istovremeno je djelovala i Komisija za postupanje s

osobama zarobljenim u oružanim sukobima. Dakle, te dvije komisije su praktično... njihov djelokrug rada je ujedinjen u Komisiju za zatočene i nestale, koja je nastala 1993. godine.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. I mandat te dve komisije, a nakon toga jedne komisije koja je objedinjavala te dve od 1993. godine kao i vaše administrativne službe sada, da li se on odnosi samo na zarobljene i nestale osobe, koje su posledica sukoba u Hrvatskoj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I možete li ukratko da kažete Pretresnom veću koje je to tačno razdoblje i vrsta sukoba do koga je došlo u Hrvatskoj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, prema evidencijama kojima raspolažemo, dakle različita su, u stvari postoje... postoje više tih kategorija stradanja o kojima ćemo govoriti, o kojima moj Ured vodi evidenciju. Ali evidentno je da već u prvom mjesecu 1991. godine počinju, bivaju evidentirani prvi slučajevi iz ovih populacija stradalnika o kojima ćemo govoriti, s tim da jedan je već intenzitet toga bio nakon, dakle šestog... šestog mjeseca, povećavao se devetog mjeseca, da bi kulminirao tamo negdje do dvanaestog mjeseca 1991. godine, i sa nešto manjim intenzitetom trajao negde do četvrtog, odnosno petog mjeseca 1992. godine. Dakle, razdoblje je do... do sredine 1992. godine negdje, do polovice. Dakako da i nakon toga imamo evidentirane i... i nestale osobe, ali je intenzitet puno manji.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A kada su se svake vrste vojnih operacija završile u Hrvatskoj? Šta je bila zadnja tačka oružanog sukoba u Hrvatskoj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Konačnica je bila dakle 1995. godine, kada su provedene vojno redarstvene akcije za oslobađanje privremeno okupiranog područja, dakle tada prestaju praktično... praktično oružana djelovanja. Iako kažem, nakon toga, do završetka mirne reintegracije koja je bila 1998. godine za područje hrvatskog podunavlja, imamo pojedinačna evidentiranja poginulih ali isto tako i... i... nestalih osoba. Odnosno prognanika, ispravljam se, ne nestalih, nego prognanika.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A područje Dunava u Hrvatskoj, to pokriva područje Vukovara i Istočne Slavonije? Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle, Podunavlje se smatra dakle područje kroz koje protiče rijeka Dunav. Dakle, područje koje gravitira rijeci Dunav, a to je znači Baranja i dio Istočne Slavonije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Možete li ukratko da kažete kakve su bile aktivnosti Komisije tokom sukoba u Hrvatskoj, dakle od 1991. godine do 1995. godine u poređenju sa onim šta radi Uprava posle 1995. godine u odnosu na zarobljene i nestale osobe?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Vidite, u problematici zatočenih i nestalih osoba, postoji... u njihovom traženju postoji kontinuitet, ali se radnje, odnosno

načini rješavanja tog pitanja mijenjaju. Od 1991. godine pa negde do 1993. godine odnosno, do 1994. godine najznačajniji način rješavanja nestalih osoba i najveći broj njihovog rješavanja su bila oslobađanja zatočenika iz zatvora i logora, a to je... to se radilo na način da su se vodili pregovori sa suprotnom stranom, odnosno onima u čijoj vlasti su bili ti zatočenici, i tada je dakle u suradnji sa Međunarodnim odborom Crvenog križa (International Committee of the Red Cross) provođene su razmjene odnosno, oslobađanja tih zatočenika. Kako je većina tih zatočenika oslobođena do 1994. godine, pojavio se problem odnosno, uvidjelo se da će se preostale osobe u većini na žalost naći na način, da ćemo ih pronalaziti u masovnim i pojedinačnim grobištima, što se u konačnici pokazalo i točnim. Tako da je 1996. godine oformljen praktično, pardon, 1995. godine je već oformljen tim za provođenje ekshumacija, koji je počeo provoditi ekshumacije na područjima Republike Hrvatske, koja su ranije bila okupirana. I kroz te ekshumacije pronađene su 142 masovne grobnice. Dakle i na taj način smo počeli pronalaziti nestale osobe. Dakle, došlo je do promjene načina pronalaza nestalih osoba, s tim da se od početka, pa na dalje, evidencije o tim slučajevima, dakle o načinu... o načinu tog rješavanja - vode u Upravi.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Zašto je tim za ekshumaciju osnovan tek 1995. godine, a ne ranije? Možete li to da objasnite?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. Gledajte, ranije nije bilo potrebe za takovim timom, jer je evidentno da su sve masovne grobnice koje smo do sada pronašli nastale na privremeno tada okupiranom području Republike Hrvatske i tada se dakle, upravo zbog toga se pokazala potreba da osnujemo takav tim i da započnemo sa procesom ekshumacija. A dakako da ranije, dok je to područje bilo okupirano, naši timovi, odnosno administracija Republike Hrvatske, nije mogla doći na ta područja.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Te ekshumacije, da li se one nastavljaju i do današnjeg dana?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, evo, i upravo danas je započela ekshumacija u Istočnoj Slavoniji, gdje se dakle, vrše probna... u stvari, vrše se probna iskapanja kako bi se utvrdilo postojanje masovne grobnice, i prema prvim nalazima imamo dakle uočene dijelove posmrtnih ostataka u mjestu Karadžićevu. Dakle, i danas se provode te ekshumacije i prikupljaju informacije o drugim mogućim mjestima masovnih grobnica, jer još uvijek imamo velik broj nestalih osoba, a kao što sam rekao, za vjerovati je da ćemo većinu od njih pronaći upravo na takovim mjestima.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Sada bih želeo da se vratimo na Komisiju i na aktivnosti koje je uprava preuzela vezano za zarobljene. U vašem izveštaju vi kažete da je 7.666 ljudi bilo zarobljeno tokom konflikta ili agresije na Hrvatsku. I kažete da 5.013 ih je bilo hrvatske nacionalnosti, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Dakle u to... dakle od 1991. godine, pa do zadnjeg oslobađanja, bilo je zatočeno 7.666 osoba u zatvorima i logorima koji su bili na teritoriji sadašnje Srbije i Crne Gore, na teritoriji Bosne i

Hercegovine, i na teritoriji privremeno okupirane Republike Hrvatske. I dakle, zadnja takova razmjena je za... izvršena 4. osmog 1995. godine.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče izvora koje ste vi koristili da biste došli do te brojke, možete li da nam kažete ukratko šta ste sve koristili?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Svi ovi zatočenici evidentirani su iz više izvora. Prije svega su to popisi razmjena, dakle razmjeneranih osoba sa samih mjesta razmjena. I to su popisi koji su praktično napravljeni prije, čak prije ustrojavanja ove prve Komisije što smo rekli 1991. godine, jer su postojala oslobađanja na lokalnoj razini. Nakon toga su to popisi te Komisije o razmjenama. Osim toga tu su podaci o registriranim, od strane Međunarodnog komiteta Crvenog križa u zatvorima i logorima. Dakle, to su osnovni izvori stvaranja te evidencije. Dakako da ona ima svoja ograničenja, upravo zato što dakle 1991. godine su to bili ratni uvjeti, nije bila ustrojena apsolutno administracija i pravljeni su popisi na način kako se u ono vrijeme to moglo i znalo. A osim toga, moram dodati da se ta dokumentacija, odnosno ta evidencija kontinuirano nadopunjava na način kada netko od tih ratnih zatočenika treba uvjerenje o svom statusu, odnosno da je bio ratni zatočenik. Tada se nadopune podaci u direktnom kontaktu s njime, i on daje određenu izjavu. Osim toga, dio tih zatočenika prošao je, najveći dio tih zatočenika, prošao je određene i zdravstvene preglede nakon oslobađanja. I o tome isto postoji dokumentacija.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I vi ste imali pristup toj dokumentaciji da bi ste mogli da dođete do ovih brojeva, zar ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. Dakle ta dokumentacija je sastavni dio arhive Ureda kojem sam na čelu. I upravo dakle, na temelju te arhive, sačinjeni su ti popisi odnosno, vodi se jedna stalna evidencija koja je promjenljiva.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Možete li nam nešto da kažete o obimu te dokumentacije iz koje ste došli do te brojke od 7.666? Koliko je tu dokumenata?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakle, prije svega svaka... svaka ta osoba, svaki taj, svaka zatočena osoba ima svoj evidencijski karton u kojem su upisani podaci, svi podaci s kojima raspolažemo, a oni su obrađeni i u elektronskom... dakle, oni su informatizirani, što znači da imamo 7.666 evidencijskih kartona. Osim toga dakle, postoji... postoji dokumentacija u jednoj velikoj većini, popisa, razmjena odnosno, zapisnika sa tih razmjena koje su vođene. Ne bih mogao točno reći koji je to obim, ali dakle to je jedna vrlo dakle, vrlo velika dokumentacija. To je dakle što se tiče dokumentacije zatočenih osoba.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A sada vas molim da pređemo na cifru koju ste dali vezano za nestale osobe u Hrvatskoj. Vi ste rekli da se radi o broju od 1.140 ljudi koji se i dalje vode ako nestali u Hrvatskoj usled sukoba. Od toga su 991 hrvatske nacionalnosti. Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Moram ispraviti ili... ili je bio krivi... ili sam krivo čuo. Radi se o 1.140 nestalih osoba, dakle 1.140 nestalih osoba, od kojih je

prema podacima koje su dali članovi njihovih obitelji, 991 osoba hrvatske nacionalnosti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Kakve ste izvore koristili, koju dokumentaciju, da biste došli do tog broja? Možete li da ih opišete?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da bismo došli dakle do tog broja korišteni su upitnici o nestalim osobama, a to znači da je za svaku nestalu osobu popunjen upitnik o nestaloj osobi koji je vrlo širok, dakle i pokriva vrlo široko područje. A to znači da iza svake te nestale osobe stoji dosije i stoji tražitelj, dakle sa imenom i prezimenom osoba koja je pokrenula postupak traženja, a što je sukladno dakle normama, međunarodnim normama o traženju nestalih osoba i vrlo slično upitnicima Međunarodnog komiteta Crvenog križa o traženju nestalih osoba. S tim da kažem, ovdje je... su prikupljanja podataka puno šire o nestalim osobama.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Vi ste takođe u vašem izveštaju rekli da je 1994. godine vođena jedna velika kampanja gde se urgiralo da ljudi prijave sve one koji su nestali. Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, tako je. Mogu u nekoliko riječi reći o čemu se radi. Naime, kako su podaci o nestalim osobama kada su 1993. godine bili vrlo šturi, nedostatni za kvalitetan postupak traženja, predloženo je Vladi Republike Hrvatske koja je usvojila da se ponovi, dakle, da se obnovi zahtjevi za tražanje nestalih osoba. I tada smo, da bi napravili i nastojali napraviti što kvalitetniji posao, prije svega zatražili stručnjake sudske medicine, kriminalistike, psihologe, informatičare i članove tadašnje Komisije da sastave pitanja za upitnik, na temelju kojeg ćemo prikupiti podatke. Sve te struke su dale svoje mišljenje. I tako je na taj način konstruiran i stvoren upitnik za traženje nestalih osoba. Nakon toga smo prišli edukaciji kadrova koji će provoditi prikupljanje tih podataka, čemu je istovremeno išla i medijska kampanja za animiranje obitelji kako bi prijavili nestanak. Ta kampanja medijska je bila vrlo široka, i išla je kroz elektronske i tiskovne medije. Prikupljanje podataka... dakle to... nakon toga je sledilo prikupljanje podataka koji su se prikupljali u 102 podružnice Hrvatskog Crvenog križa, u kolektivnim smještajima i diplomatsko- konzularnim predstavništvima, dakle van Republike Hrvatske. To su bila mjesta.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Hvala gospodine Grujiću, to nam daje dobar uvid u to. Ovo se mnogo detaljnije objašnjava u vašem izveštaju. Stoga molim vas da sada pređemo na brojeve ljudi koji su prijavljeni ako nestali 1994. godine, pošto je sprovedena ta kampanja. U vašem izveštaju vi kažete da 3.052 osobe su prijavljene kao nestale. Od tog broja 2.709 su Hrvati. Ovo je bilo 1994. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle tom kampanjom smo ukupno prikupili taj broj, čime smo praktično prikupili podatke o gotovo svim nestalim osobama.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I molim vas, ukratko. Vi kažete da u ovom trenutku u Hrvatskoj se i dalje 1.140 osoba vodi kao nestalo. To su ljudi koji su

nekada živeli u Hrvatskoj. Otprilike 2.000 ljudi koji su pronađeni od 1994. godine do 2006. godine, da li su oni pronađeni živi ili mrtvi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa uglavnom... uglavnom su pronađeni mrtvi.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče izveštaja o nestalim osobama, vi ste priložili to u vašoj izjavi, zar ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Koje?

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I mislim da svaka ova prijava ima šest do sedam strana, zar ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ima više. Dakle, ja mislim da svaka ta prijava ima 12 stranica.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I kad se prijavi da je neka osoba nestala, recimo kad se to uradilo 1994. godine, da li se prilagala i još neka dokumentacija uz to kako bi se vama pomoglo u pronalaženju te osobe?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako. Dakle da kažem što se tiče upitnika. Oni broje negde oko 12.500 stranica, broje upitnici, a tome su još pridodana i dokumentacija, jer smo mi zatražili od svake obitelji, što je isto priloženo ovdje u izjavi, da nam da svu dokumentaciju koja bi pomogla u traženju nestale osobe. Tako da smo dobivali i fotografije, medicinsku dokumentaciju vezanu za zubne statuse, medicinsku dokumentaciju eventualnih povreda i dakle, niz drugih dokumenata gdje je obitelj smatrala da bi moglo pomoći u postupku traženja. Znači, osim osnovne bazne dokumentacije, svakom dosijeu je priložena dokumentacija, raspoloživa dokumentacija koju je imala obitelj.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A ta dokumentacija, da li se to čuva kod vas, u vašoj ustanovi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je, to je sastavni dio arhive Uprave koju vodim, a isto tako da kažem ta dokumentacija... upitnici su formatizirani ali dokumentacija, kompletna i svaki dosije u fizičkom obliku se čuva kod nas u Upravi.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Sad vas molim da pređemo na ekshumacije i identifikacije koje su obavljene posle ekshumacije. Vi u vašem izveštaju kažete da 3.568 osoba je ekshumirano do današnjeg dana. 2.982 su identifikovane, da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Od 2.982 osobe koje su identifikovane, vi kažete da su 2.597 osoba Hrvati?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To su podaci koje su dale obitelji prilikom identifikacije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I samo da razjasnimo. Ove ekshumacije se odnose samo na smrt prouzrokovanu poslasticama konflikta, a ne prirodnom smrću u tom periodu . Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Isključivo tako. Dakle, to su masovne grobnice koje su nastale na taj način i u njima su pronalazene žrtve.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Taj broj, 3.568, da li se to odnosi samo na masovne grobnice u Hrvatskoj, ili se odnosi i na hrvatske žrtve koje su ekshumirane i u drugim državama?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, ovo se odnosi isključivo, dakle isključivo se odnosi na žrtve koje su ekshumirane na teritoriji Republike Hrvatske, na teritoriji koja je bila ranije okupirana.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Molim vas da uzmemo sada jedan primer vrste dokumentacije - koja bi postojala u slučaju ekshumirane osobe koja se kasnije identifikuje. Koja vrsta dokumentacije prati jedan određen slučaj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle prije svega, svaka ekshumacija se provodi temeljem naloga nadležnog istražnog suda i sastavni dio dokumentacije s kojim ja raspolazem su nalozi za svaku takvu ekshumaciju. Osim toga, tu su zapisnici o vođenju ekshumacije. Zatim, tu su foto elaborati koji su sačinjeni na mjestu same ekshumacije, popisi učesnika koji su vodili, odnosno učestvovali u samoj ekshumaciji, i kratak zapisnik dakle, o broju pronađenih žrtava na samom mjestu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada je reč o autopsijama, da li se i izveštaji o autopsiji prave za svaku od ekshumiranih žrtava ili samo za poneke?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno za svaku se pravi... dakle svaki ekshumirani posmrtni ostatak prolazi klasičnu sudsku medicinsku obradu o čemu postoji zapisnik, odnosno svaka žrtva ima svoj dosije u kojima se nalaze svi elementi obrade posmrtnih ostataka, a nakon toga dolazi dakle, proces identifikacije. U procesu identifikacije tom dosijeu se, ukoliko se pozitivno potvrdi identifikacija, u dosije o svakoj žrtvi ulaže se i potvrda i nalaz o uzrocima smrti i raport o DNA analizi, ukoliko je putem te analize izvršena identifikacija. I to sve čini dosije o svakoj žrtvi.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A što se tiče ovih dokumentata vezanih za ekshumirane i identifikovane, gde se oni nalaze? Da li se oni svi nalaze na jednom mestu ili na više mesta?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Oni se dakle... osnovni, svi dokumenti, dakle, se nalaze kod nas u Upravi, a osim toga se dio, ne dio, nego dosije vezan uz obradu posmrtnih ostataka i identifikaciju, nalazi i na Zavodu za sudsku medicinu. Dakle, oni obavljaju posao identifikacije i oni u svojim arhivama ostavljaju taj dosije, ali istovjetne podatke dostavljaju i nama jer smo po uredbi Vlade Republike Hrvatske mi nadležno tijelo koje objedinjava dokumentaciju o ekshumiranim i identificiranim žrtvama.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Molim vas da nam kažete nešto o obimu materijala vezanog za jednu osobu koja je ekshumirana i identifikovana. Kažite nam otprilike, koliko stranica dokumenata postoji za svakog takvog pojedinca?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa mi dakle, minimum je desetak... dakle prosjek je negde dese... desetak stranica za svakog tog pojedinca s tim da, ako se tome pridodaju foto-elaborati, onda je to puno, puno više.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A sada, što se tiče prikupljanja podataka koji ste vi uradili u vašem izveštaju veštaka, kako biste došli do ovih brojeva. Isto tako, vezano za dokumentaciju i analizu. Po vašem iskustvu rada u Komisiji od 1993. godine, vi ste se bavili ovim aktivnostima, bilo lično, bilo indirektno, bavili su se vaši saradnici. Možete li nam reći, kako teče taj proces prikupljanja podataka, da bi se došlo do ovih brojeva?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa kao što sam rekao. U našoj Upravi, gdje je naša Uprava nadležna za vođenje službenih evidencija, svi ti podaci su informatizirani i dakako da možemo dati statistike tih podataka s kojima raspoložemo. Osim toga, tamo gdje je nužno, možemo ući u baznu arhivu i izvršiti određene provjere i nadopune. Pogotovo u onim situacijama gdje ne možemo govoriti o čvrstom podatku nego o procjenama, tada na temelju tih podataka s kojima raspoložemo pravimo analize i statistike. Prema tome, svi ovi podaci koje sam dao, a izvor je moja Uprava, utemeljeni su na arhivama i evidencijama kojima raspoložemo. I u izradi toga sam osobno učestvovao, dakle organizirao i dijelom osobno i učestvovao.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče vašeg osoblja, koliko ljudi otprilike radi kod vas u Upravi vezano za nestala i zarobljena lica?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Još pet osoba radi na tim poslovima unutar Uprave ali, dakle... radi se o Upravi koja ima u jednom dijelu i organizacijsku ulogu što znači, kada se provode ekshumacije ili identifikacije, tada se uključuje veći broj pojedinih stručnjaka iz drugih ministarstava. Dakle, svako iz djelokruga svog rada učestvuje u tim poslovima, a mi kao Uprava time koordiniramo i organiziramo.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče rezultata i zaključaka do kojih ste došli u vašoj analizi za celu Hrvatsku, ljudi koji su prikupljali te rezultate, da li ste to bili vi i drugi saradnici, ovih pet koje ste sada spomenuli?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, da, upravo tako.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li ste se uverili da ti ljudi koji su vama pomagali u prikupljanju ovog materijala su dovoljno kvalifikovani?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, to je njihov osnovni posao. Dakle da pokušam pojasniti. Onaj koji vodi evidencije nestalih kod mene u Upravi, on raspolaze sa svim podacima i ima moguć ulaz u svaki podatak i to je njegov osnovni posao. On dakle za to prima plaću i zato je tamo. I tako dakle za svako drugo područje.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, ovo je sada prigodan trenutak za pauzu.

SUDIJA PARKER: U redu, sada ćemo napraviti prvu pauzu i moraćemo da napravimo pauzu od pola sata, što znači da nastavljamo u 11.00 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Smith.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala, časni Sude. Gospodine Grujiću, pre pauze, razgovarali smo o brojkama do kojih ste došli u svom izveštaju u vezi sa licima koja su usled sukoba bili zarobljeni, nestale ili su ekshumirani u Hrvatskoj. Sada bih hteo da nam nešto kažete o broju osoba koje su ubijene u sukobu. U svom izveštaju, vi kažete da je reč o 12.078 osoba koje su ubijene od čega je 7.012 osoba bilo hrvatske nacionalnosti, a 4.179 ih je nepoznate nacionalnosti. A onda navodite ovde i neke manje brojke u vezi sa drugim etničkim grupama. Sada je pitanje koje se postavlja: kako ste došli do broja ubijenih, i na osnovu kojih dokumenata ste došli do tog broja?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: 2002. godine Vlada Republika Hrvatske povjerila je mojoj Upravi da napravi privremeni popis, dakle naglašavam, privremeni popis poginulih osoba u Republici Hrvatskoj, stoga što su ti popisi, dotadašnji popisi bili dakle, dosta nepopunjeni i u dosta lošem stanju. Kako bi došli do tog jedinstvenog privremenog popisa, koristili smo dakle popise Ministarstva zdravstva i popise Ministarstva obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Dakle, prvi popis se odnosi na popise civile, a drugi popis na popise pripadnika oružanih snaga. Preklapanjem ta dva popisa i pročišćavanjem, došli smo dakle do ovoga broja koji je danas tu, s tim da smo na taj broj, ta dva popisa pridodali i osobe koje su ekshumirane odnosno koje su identificirane i koje su bile evidentirane kod nas u Upravi. Dakle, možemo reći da je popis poginulih nastao iz tri osobna popisa, da je on privremeni popis koji je podložan promjenama, i popis koji ima svoja ograničenja. Sami ste rekli dakle, da je nacionalna struktura dana za nešto manje od dvije trećine osoba, a to je razlog stoga što je popunjenost tih podataka vrlo loša. I tek predstoji prikupljanje pravih podataka, mislim ostalih podataka, nadopunjavanje, kako bi se došlo do što boljih rezultata.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Popis koji potiče od Ministarstva zdravlja, da li se on odnosi na civile ili na pripadnike oružanih snaga?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To se uglavnom odnosi, uglavnom se odnosi na civile. Dakle, oni su pravili taj popis na taj način što su dobivali podatke, dakle samo imena i prezimena sa terena, odnosno recimo iz područja Vukovara, iz Vukovara za vrijeme ratnih sukoba, iz drugih okupiranih dakle djelova gdje nisu mogli imati niz kvalitetnih podataka, nego su to izvješća bila dostavljana po imenu i prezimenu, bez nekih drugih podataka. Dakle, ono što se u onom trenutku moglo napraviti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. U vezi Popisa Ministarstva zdravlja, imate li vi prpratnu dokumentaciju uz taj popis iz Ministarstva zdravlja ili imate samo popis?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nemamo prpratnu dokumentaciju. Kada se to radilo dakle, u... u taj posao su bili uključeni ljudi koji rade, rade dakle u Ministarstvu zdravstva na tom problemu. Dakle, to je dio koji se zove Odjel za informiranje i istraživanje Ministarstva zdravstva. Oni su bili uključeni u ovaj projekt i kod njih je bazna dokumentacija, a nama su dakle dali popis sa svim parametrima s kojima su raspolagali o svakoj osobi.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A što se tiče tog popisa Ministarstva obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti, imate li taj popis u vašoj Upravi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nemam taj popis u Upravi, dakle to isto na bazi istovjetnih podataka kao što su i podaci od... kao što su i podaci od Ministarstva zdravstva, ali unutar našeg Ministarstva, dakle u Ministarstvu u čijem je sklopu Uprava, postoji niz dakle dokumenata koji se odnose na te poginule, i to zato što njihove obitelji ostvaruju određena materijalna prava, pa je taj dio podataka bolje popunjen.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle, da li bi moglo da se kaže da su ta tri popisa, dakle iz Ministarstva zdravlja, iz Ministarstva obitelji branitelja i međugeneracijske solidarnosti i vaših informacija u vezi sa ekshumiranim i identifikovanim, da su ti rezultati sa tih popisa - objedinjeni u vašem izveštaju i da ste na taj način došli do broja ubijenih u sukobu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Tri popisa su objedinjena i ovo je rezultat tri popisa.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Što se tiče raseljenih osoba zbog sukoba u Hrvatskoj, vi u vašem izveštaju navodite brojku od 230.338, od čega je 205.215 bilo hrvatske nacionalnosti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Prema zvaničnim podacima Uprave koja se tim... tom problematikom, ukupan broj izbjeglih je 220.338, od čega je 205.215 osoba bilo hrvatske nacionalnosti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U engleskom prevodu vašeg izveštaja koristi se reč raseljena osoba, raseljeni. Kada se koriti ta reč, možete li dati objašnjenje, da li su ti ljudi svojom voljom otišli ili su raseljeni silom? Na koji način, u kom smislu vi koristite tu reč?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle reč prognanik, a to je evidentno iz kartona gdje su oni evidentirani, znači da su oni silom napustili mjesta svog prebivanja i da se... da su smješteni unutar države u kojoj su protjerani. Dakle to je jedna kategorija, kad govorimo o prognaicima, i imamo drugu kategoriju, a to su izbjeglice koji su... koje se nalaze van teritorija Republike Hrvatske. Dakle, imamo dvije kategorije, termine... termine za dvije kategorije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A na osnovu kojih dokumenata ste došli do tih brojki?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Kao... kao što je znano, u osnovi prikupljanja podataka o nestalim osobama postoji upit, postoji upit da li je osoba, odnosno obitelj nestalog - prognana ili nije. To je jedan izvor. A drugi izvor, dakle da bismo imali točne podatke o tome, oni se uvijek traže od srodne institucije unutar Vlade, a to je Uprava za prognanike i izbeglice i upravo od njih smo dobili podatak, zvaničan podatak, ovaj koji sam ja ovdje prezentirao, a inače to je javni podatak koji je publiciran i javno objavljivan.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Što se tiče informacija koje ste dobili u Upravi raseljenih i izbeglih osoba, da li su vam oni prosledili samo tu brojku ili su vam prosledili dokumente na osnovu kojih se došlo di te brojke?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, samo su nam

prosljedili, prosljedili su nam dokumente u smislu brojeva, statistika, jer bilo bi nemoguće da nam prosljede te podatke. Vidite, radi se o 220.000 samo upisnika tona, i tome treba još pridodati niz dokumentacije koja uz to ide. Dakle, tu bi došli negdje do... do možda do pola miliona dokumenata što je neprihvatljivo da se transferira.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A kada kažete oko 200.000 dosijea, to je približna brojka . Da li time želite da kažete da svaka raseljena odnosno prognana osoba u Hrvatskoj je imala takav dosije? Dakle, govorim o ovoj brojci od 230.338 osoba?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dozvolite, 220.338. to je broj, 220.338. I svaka ta osoba od tih 220.338 imala je svoj osobni karton prognanika u kojima su upisivani podaci o vremenu, okolnostima progonstva, o privremenom smještaju koji mu je dala država, o dotacijama, donacijama dakle države, da mogu preživljavati u tom svojstvu prognanika. Dakle, kompletno sve što je vezano za njihov status, oni imaju u svom kartonu, a iza svakog tog broja postoji karton. Dakle, to je apsolutno tačno. Da svatko ima svoj dokument, karton, odnosno dosije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Oprostite, ja sam pogrešno naveo broj. Vi ste u pravu, reč je o 220.338 osoba. Da li ste ikada videli te dosijee?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, jesam, kako ne? Dakle, moramo znati dakle, da je Uprava za prognanike sastavni dakle, dio državne administracije kao i moja Uprava, i da smo mi u stalnom kontaktu, upravo zbog razmjene podaka, a pogotovo što je dio, ne dio nego najveći dio obitelji nestalih bio u statusu prognanih osoba. Dakle, to je dvostruko stradavanje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Što se tiče dokumentacije koju ima Ministarstvo za prognane, koliko otprilike stranica ima svaki dosije u vezi sa svakom pojedinom prognanom osobom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa osnovni karton, osnovni upitnik je dvije stranice, a pored toga dakle... u cilju rješavanja njihovih statusa oni imaju još niz dokumenata, dakle dokumenti iz kojih je vidljiva, iz kojih su vidljiva primanja koja su im davala... davali, rješenje o smještaju, korištenju dakle centra za kolektivni smještaj. Uglavnom, tu se nalazi još niz dokumenata, izuzev ovih osnovnih, ali je osnova za evidentiranje i praktično praćenje prognanika - su ti prognanički kartoni, koji ima dvije stranice.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala, gospodine Grujiću, što se tiče vašeg izveštaja, možda nije uvek potpuno jasno da li se ovi brojevi u vezi sa nestalima, zarobljenima, ubijenima ili ekshumiranim odnose na celokupni broj tih ljudi - koji su to doživeli usled sukoba u Hrvatskoj, ili se te brojke odnose, kao što se navodi na više mesta u vašem izveštaju, na situaciju do koje je došlo usled agresije protiv države Hrvatske? Osim toga, vi u vašem izveštaju govorite o pristupu mestima gde su se vršile ekshumacije u Republici Hrvatskoj nakon što su ti prostori oslobođeni. Sada bih želeo da vam postavim nekoliko pitanja o toj agresiji protiv države Hrvatske, jer izgleda da vi te vaše brojeve vezujete upravo uz to. I tu govorim o raseljenim osobama ili ubijenim osobama. I zato ću vam sada u tom kontekstu i sa tim u vezi postaviti nekoliko pitanja. Kada govorite o agresiji protiv države Hrvatske, možete li da kažete kada je ta agresija započela i kada je prekinuta? Ukratko, molim vas.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa zakon koji je na snazi, Zakon o hrvatskim braniteljima definiše to razdoblje od 5. osmog 1990. godine do 30. šestog 1996. godine, s tim da ja moram napomenuti da mi imamo prva, prva dakle ta stradanja evidentirana, možemo krenuti po kategorijama, pa da kažemo da je prvi nestali evidentiran, dakle ja govorim o činjenicama u službenim našim evidencijama. Prvi je takav evidentiran 10. četvrtog 1991. godine, prvi zatočeni je evidentiran 23. prvog 1991. godine, prvi poginuli je evidentiran 31. trećeg 1991. godine.

TUŽILAC SMITH: Hvala.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, to je razdoblje od početka 1991. godine i kao što sam rekao u početku, taj intenzitet je rastao, da bi kulminirao tamo negdje od sedmog mjeseca, kada je dakle bila okupirana Baranja i dio Slavonije, od sedmog mjeseca kulminirao, pa sve do negdje 1. petog 1992. godine. Dakle, to je razdoblje najvećih stradanja.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Nije potpuno jasno kada kažete da... prema hrvatskom zakonu nije potpuno jasno da li je agresija završena 30. juna 1996. godine? Da li je to ta godina?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle do tada, dakle do tada je taj termin gdje su moguće posljedice, dakle nastale posljedice na ljude usled agresije na Republiku Hrvatsku. Znači, to je krajnji termin koji u tom zakonu daje moguća prava ljudima koja mogu ostvariti usled agresije. Znači to je razdoblje koje je definirano, u kojem se mogu ostvariti prava vezano usljed agresije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Na osnovu vaše dokumentacije koja vam stoji na raspolaganju u vašem Uredu, možete li ukratko da nam kažete na kojim područjima je došlo do agresije u Hrvatskoj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakle na osnovu ove dokumentacije kojom je raspoložem, dakle isključivo na osnovu te dokumentacije, a ne osobnih zapažanja, jedna trećina Republike Hrvatske otprilike, je bila okupirana. Okupiran je bio njen istočni dio, dakle koji obuhvaća Baranju, Istočnu Slavoniju i dio Srijema, odnosno Podunavlje, a zatim bila je okupirana Zapadna Slavonija, područje Banovine, Like. I to se protezalo dakle do dalmatinskog zaleđa, i isto tako zaleđa Dubrovnika.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Kako bismo ove brojke stavili u kontekst, molim vas, da li možete ukratko da kažete u kojim je oblicima postojala ta agresija?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, radilo se isključivo o... o oružanoj agresiji u... u, kroz koju je dolazilo dakle do stradavanja. Do protjerivanja ljudi sa njihovog mjesta boravka do, do, do... dakle, njihovih pogibija usled direktnog ili artiljerijskog djelovanja. Dolazilo je do zarobljavanja ljudi i odvođenja u zatvore i logore koji su bili, ja kažem jedinstven sustav, a bili su postavljeni na... na području Srbije i Crne Gore, na području... na području okupiranih područja i na području Bosne. Isto tako, u tom razdoblju došlo je do velikog broja nestanka ljudi. Rekli smo da smo 1994. godine utvrdili, kada je već veliki dio rješениh problema još uvijek 3.052 i da se danas još uvijek traži 1.140 osoba... A ako sam dobro shvatio, pitali ste za područja. Gledajući na područja, sva stradavanja o kojima govorim, dakle poginuli, prognani, nestali i zatočeni, 50 posto se odnosi na područje hrvatskog Podunavlja. Aproksimativno, negdje više, negdje manje, ali prosječno oko 50 posto.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. I isto ovako ukratko molim vas, na osnovu vaše dokumentacije možete li da kažete ko su bili agresori na tim područjima i ko je vršio okupaciju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle agresor... odnosno okupaciju su vršili pripadnici paravojnih formacija i Jugoslavenske armije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Te paravojne jedinice, možete li da kažete ko je prevladavao u tim jedinicama po nacionalnosti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To.. dakle, to ja ne mogu, dakle ne mogu reći koje nacionalnosti su bil. Dakle takav podatak ja nemam, ali evidentno je dakle da su bili pripadnici paravojnih formacija različitih imena.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Možete li nam navesti ta imena molim vas?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa nekoliko... nekoliko se mogu... mogu sjetiti koji se navode u upitnicima. Dakle, kaže se arkanovci, crvene... crvene beretke, beli orlovi... evo, to su imena kojih se lako... lako mogu sjetiti, milicija, martićevci...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Na osnovu vaše dokumentacije, u, upravo ste rekli u vezi sa vašim izveštajem ko su bili agresori. Ali, možete li u generalnom smislu da kažete ko je bio taj koji je pokrenuo taj talas progona, ubijanja i zarobljavanja tokom agresije na Hrvatsku? Hoćete li da kažete da su to bili ti isti ljudi, pripadnici iste te grupe agresora ili je tu reč o nekoj drugoj grupi ili grupama?

ADVOKAT LUKIĆ: Prigovor, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Lukiću.

ADVOKAT LUKIĆ: Zaista mislim da se sada od ovog svedoka traži da da odgovor koji izlazi van njegovog i stručnog rada i onog zbog čega je došao ovde. Mi smo imali eksperte istorijske, imali smo, razgovarali i sa svedocima koji su direktno vezani za činjenice političkog konteksta. Ali, ovaj svedok uopšte ne bi trebao da bude ispitivan na ove okolnosti. Ako od njega budemo dobijali te odgovore, otvara se opet puno, puno tema za unakrsno ispitivanje, koje uopšte nas... mislim, nije trebalo da bude predmet ove analize i ovog svedočenja.

SUDIJA PARKER: Gospodine Smith.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, ovaj svedok, kao što znate, ima pristup vrlo velikoj dokumentaciji u vezi s progonstvima, ubistvima i tako dalje. To je od centralnog značaja za njegov izveštaj. I ja pitam na osnovu informacija koje je on dobio - ko je bio za to odgovoran na osnovu izveštaja i dokumenata koje je on dobio.

SUDIJA PARKER: Gospodine Smith, jedna stvar ja kada ovaj svedok govori na osnovu svoje ekspertize o stvarima koje su utvrđene i koje su pronađene, ko je nestao i ko je pronađen. Ali vi sada, kao što kaže gospodin Lukić, tražite, ja to sada anticipiram, da svedok govori o političkoj i vojnoj situaciji, za šta milim da je prilično udaljeno od onoga što je njegova profesija i iskustvo.

TUŽILAC SMITH: Što se tiče detalja, to uopšte nije ono što ja želim.

SUDIJA PARKER: A zašto vam je to uopšte potrebno? Od kakve koristi će ti uopšteno govoreći biti nama? Mi možemo ovde da pozovemo čitav niz ljudi koji će odgovoriti na to pitanje, i daće nam različite odgovore koji nam baš neće biti od velike vrednosti.

TUŽILAC SMITH: Da, to mi je jasno. Jedino što mogu da kažem u odgovoru na to je da je gospodin Grujić svedok koji je došao ovamo da govori o arhivi, dokumentaciji koju poseduje i kakva vrsta podataka se tamo nalazi.

SUDIJA PARKER: Mi mislimo gospodine Smith, da je prigovor gospodina Lukića osnovan.

TUŽILAC SMITH: Hvala vam, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Gospodine Grujiću, molim vas da se sada vratimo na pojedince koje ste vi spominjali u vašem izveštaju, one koji su bili prognani, ubijeni, koji su nestali i koji su zatočeni. Možete li nam reći da li postoji neka dominantna nacionalnost među njima, među tim ciframa i uopšte, kakav je sastav kada je reč o tim brojkama? I isto tako nam recite koje su nacionalnosti bili ti ljudi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako, prema podacima s kojima raspolazem, a koji su utemeljeni na zvaničnim evidencijama, najveći broj stradalih u svim kategorijama, u svim kategorijama su Hrvati i svuda je taj postotak stradavanja preko 80 posto. Slijede ih, dakle zavisno od kategorije do kategorije, nakon toga ih slijede Srbi i Mađari. Ali, dakle, oni ulaze u preostalih onih dvadesetak posto. Ja mogu pročitati za svaku kategoriju koliko je to. Dakle, kod poginulih je 88 posto...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Hvala, gospodine Grujiću. Mi možemo da pogledamo izveštaj kad je reč o tim podacima. Ono što bih želeo da vas pitam je sledeće. Kad je reč o brojevima pojedinaca u ovim kategorijama, ovaj broj se sastoji od različitih kategorija: branitelji, pripadnici civilne zaštite, civili, ostali i nepoznati. Sada je ovde reč o ljudima koji su proterani, ubijeni, zarobljeni, nestali i tako dalje. Možete li ukratko da nam objasnite ovu definiciju kategorije branitelji? Ukratko.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ukratko, branitelji su pripadnici oružanih snaga Republike Hrvatske, različitih... različitih oružanih snaga. Evo, vrlo jednostavno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A kad je reč o Civilnoj zaštiti, molim vas da ukratko objasnite ko su oni bili?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ilustrativno reć, dakle, to su ljudi poput vatrogasaca, ljudi poput dakle, komunalnih službi i slično.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A civili?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Civili su osobe koje nisu ni na koji način učestvovali ni u oružanom sukobu, niti su imali takova obilježja koja bi ih mogla dovesti u vezu sa pripadnošću nekoj oružanoj sili.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A podaci o tome da li svaki pojedinac spada u ovu ili onu kategoriju, da li to potiče iz dokumentacije koja vam je bila na raspolaganju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, svi podaci koji su ovde prezentirani potječu iz dokumentacije i oni su dani na način da su dani svi podaci s kojima

raspoložemo, a oni ovise o potpunosti tih upitnika koje smo... iz kojih smo vadili ove statistike.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče statusa pojedinih žrtava, kako ste njih kategorisali? Kada se radilo o nestaloj osobi ili o prognaniku, zarobljenoj ili ubijenoj osobi, da li su iz toga proizlazile neke beneficije u vezi sa finansijskom nadoknadom porodicama tih ljudi? Zavisno od toga da li je neko bio civil ili branitelj, je li se finansijska nadoknada razlikovala?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako da tu postoji razlika. Ali prije svega, moram napomenuti da mi, u mojoj Upravi, ne određujemo status ko kome pripada, nego dakle, osobe koje imaju status branitelja, one to imaju na temelju evidencija o svojoj pripadnosti oružanim snagama, i oni kroz to ostvaruju beneficije. I dakako da je u interesu svakog pojedinca, ukoliko je bio pripadnik oružanih snaga da to i dokaže, i da na temelju toga ostvari svoja prava, dok... koja su materijalne naravi, dok civili takovih materijalnih prava nemaju.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Još nešto iz vašeg izveštaja, a to se tiče onoga što ste vi rekli o lokacijama za ekshumacije i tome kako je pristup omogućen posle oslobađanja prethodno okupiranih teritorija. Kada ste vi to izjavili u vašem izveštaju, da li ste mislili na onaj deo Hrvatske, jednu trećinu Hrvatske koja je bila okupirana usled agresije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, upravo sam mislio na taj dio. A da pristup nije bio moguć sve do trenutka oslobađanja tih područja, odnosno, pristup nam je dozvoljen na područje hrvatskog Podunavlja, kada je proces mirne reintegracije započeo.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. I da bismo mi stekli utisak u kontekstu ovih brojki, možete li nam reći, na osnovu vaše dokumentacije, kada su ove teritorije oslobođene i od strane koga?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakle, 1995. godine okupirana područja oslobođena su u dva navrata. Dakle, prvo je oslobođeno područje Zapadne Slavonije, nakon toga su oslobođena područja Banovine i Like i dole Juga. I to je bilo sve 1995. godine. A proces mirne reintegracije je trajao do 1998. godine kao što je poznato - za područje hrvatskog Podunavlja.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li vi na osnovu vaše dokumentacije možete da kažete koja su područja oslobođena silom, a koja mirnim putem?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa jasno da mogu, jer dakle, dio koji je oslobođen mirnim putem, odnosno mirne reintegracije... ja sam potpisao jedan od sporazuma sa UNTAES-om (UN Transitional Administration of Eastern Slavonia), a koji je vezan uz nestale osobe. Prema tome, jako mi je dobro poznato područje na kome su djelovale snage UN-a (United Nations) i kada su, dakle one prepustile taj teritorij u nadležnost hrvatske vlasti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Možete li ukratko da nam kažete koji su delovi oslobođeni silom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Primjenom, dakle primjenom oružane... oružane sile oslobođena su područja Zapadne Slavonije, Banovine, Like i Juga... zaleđa, dalmatinskog zaleđa.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Ja pretpostavljam da su snage Hrvatske Vlade oslobodile ta područja, zar ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Oružane snage Republike Hrvatske. Dakle, legitimne oružane snage Republike Hrvatske u legitimnoj akciji oslobađanja svog teritorija.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Što se tiče tih teritorija koje su oslobođene silom, može li da se kaže da dominantna nacionalnost stanovnika u tom okupiranom području je bila srpska? To su bili Srbi iz Hrvatske?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa može se... može se procijeniti da je to tako.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A što se tiče oslobađanja tih teritorija silom, brojke koje se odnose na raseljena lica, na ubijene, na zarobljene i tako dalje, da li je to dostavljeno vašoj Upravi i da li ste vi to obradili u vašem izveštaju, ili se vaš izveštaj uglavnom odnosi na agresiju i okupaciju Hrvatske, a ne na oslobađanje tih teritorija?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ovi podaci se odnose na agresiju na Republiku... dakle, na posljedice agresije na Republiku Hrvatsku. Što se pak tiče podataka za koje ste me pitali, dakle, to je razdoblje 1995. godine, ti podaci su u fazi sređivanja, prikupljanja, i moj Ured osobno vodi određene aktivnosti sa susjednim državama, dakle sa Srbijom i Crnom Gorom, Bosnom i Hercegovinom, za utvrđivanje upravo ovih podataka. Ja o tome mogu aproksimativno govoriti i dati... dati podatke s kojima raspolaže moj Ured, jer je Ured učestvovao i u ekshumaciji, dakle žrtava iz tog razdoblja. Zajedno sa... dakle, na zahtjev Međunarodnog kaznenog suda mi smo u tom svojstvu provodili takove aktivnosti. Ali one nisu sadržane u ovom dijelu jer kažem, ti podaci nisu apsolutno sređeni i ne odnose se na ovo područje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle samo da rezimiramo. Glavna tema ovog izveštaja je sukob u Hrvatskoj, posledice sukoba u Hrvatskoj između 1991. godine i 1996. godine, s tim što ste se konkretnije osvrnuli na agresiju na Hrvatsku i okupaciju tih teritorija, zar ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Jer jasno je da mi nismo ni mogli imati dokumentaciju na primjer o smrtno stradalim na okupiranom području. Mi... dakle, fizički takovu dokumentaciju nismo mogli imati niti je imamo, nego je možemo eventualno, kroz sledeće razdoblje, kroz bilateralne razgovore doći do toga i pokušati srediti tu situaciju.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Na osnovu ovog izveštaja koji se odnosi na celu Hrvatsku, vama se Tužilaštvo nedavno obratilo moleći vas da analizirate posledice sukoba na području Istočne Slavonije i to koristeći iste analitičke

kriterijume koje ste vi koristili. To su takve kategorije kao što su nestali, ubijeni, zatočeni, prognani i ekshumirani.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I usled tog zahteva Tužilaštva, da li ste vi nadgledali, da li ste učestvovali u izradi mapa i tabela sa brojkama iz Istočne Slavonije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Organizirao i učestvovao.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Izvori koje ste koristili da biste sastavili ove mape i tabele do kojih ćemo uskoro doći, da li su ti izvori bili oni isti koje ste koristili za statistiku za celu Hrvatsku u odnosu na agresiju na državu Hrvatsku?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno da. Isti izvor i isti kriterij.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I...

SUDIJA PARKER: Gospodine Smith, mogu li da vam skrenem pažnju na vreme? Znao da smo o tome juče diskutovali.

TUŽILAC SMITH: Hvala, časni Sude. Mi pokušavamo da ubrzamo po tom pitanju.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I da li ste koristili istu metodologiju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kad je reč o Istočnoj Slavoniji, da li je to jedan geografski region, a ne političko-administrativni?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, to je geografski termin: Istočna Slavonija, Baranja, Srijem. A analize koje sam ja pravio i koje su ovdje prikazane, prikazane su na temelju administrativnih granica županija. A koje obuhvaćaju područje Istočne Slavonije, Baranje i dijela Srijema.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Koliko ima županija i kako se zovu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Na tom području postoje dvije županije i one su analizirane, radi se o Vukovarsko-srijemskoj županiji i Osječko-baranjskoj županiji. Obadvije te županije bile su djelimično okupirane i analiza se odnosi na okupirano područje.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ove županije, da li je taj sistem uveden posle 1991. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, županije su uvedene 1993. godine. 1991. godine bilo je, dakle... bile su... administrativno su se zvale općine i bilo je više općina na tom području.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Ove županije su sastavljene od opština, zar ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle ranije... i sada su sastavljene od opština, ali imaju drukčije, dakle, drukčije granice nego što su ih imale 1991. godine.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Sada bih vas zamolio da pogledamo dokument 2.2. To je analiza ekshumacije koje su sprovedene u Hrvatskoj na nivou županije. Imate li to pred sobom? To je 2.2, a ERN broj je 0600-3720, a prevod na BHS je 0600-3764. Jedina svrha toga što se sada bavimo kartom je da ove dve županije, Osječko-baranjsku i Vukovarsko-sremsku, pogledamo malo bliže. Da li se one nalaze sada na desnoj strani karte?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. One se nalaze na krajnjoj desnoj strani i vidite dva stošca koji idu skroz u zrak, to je Vukovarsko-sremska županija i ona prikazuje broj ekshumiranih i do njih su dva manja, to je Osječko-baranjska županija, i vide se. Razgraničenja županija su ucrtana.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle, vi nam kažete da okupirana područja u ove dve županije su bile tema vaše analize kada je reč o Istočnoj Slavoniji, zar ne?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Časni Sude, tražim da se ovo uvrsti u dokazni materijal.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 537, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, molim vas da pogledamo sada tabulator 2.3. Ovo je Osječko-baranjska i Vukovarsko-sremska županija. I ERN broj je 0600-4079. Gledajući sada na ovu kartu, gospodine Grujiću, da li je ovo što je označeno ljubičastom bojom to okupirano područje?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Dakle to je ono područje koje ste vi analizirali?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Vi ste rekli da se Istočna Slavonija nalazi u ovom regionu, ali kada je reč o okupiranim područjima, ima li nekih delova tih okupiranih područja koji ne čine geografsko područje Istočne Slavonije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, dakle to se odnosi prije svega na Baranju. Ali možda je ispravno ovdje koristiti termin Podunavlje, jer on onda obuhvaća obadvije županije i on obuhvaća upravo ovo okupirano područje. Dakle, možemo govoriti o geografskom terminu u koji bi spadala Slavonija, Baranja, Srijem ili o geografskom pojmu koji se zove Podunavlje, koji je primjereniji za ovo područje... Ali je bitno da je analiza rađena na bazi administrativnih jedinica koje se nalaze u tom geografskom području.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam. Molim da se sada ova karta stavi na ekran i molim da se svedoku da olovka. ERN broj je 0600-4076. Očigledno je da imamo nekih problema u sistemu E-court...

SUDIJA PARKER: Nema problema sa sistemom već ovaj dokument nije u sistemu. Nema ga tamo.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, mi imamo hiljade stranica koje smo pripremili za ovog svedoka i svaka od tih stranica je u sistemu E-court, sem ove koja nam sada treba. Tako da smo tu ispali baksuzni. Molim da se to onda stavi na grafoskop, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, sada je ova karta pored vas na grafoskopu i molim vas da ucrtate liniju kojom ćete označiti ono područje koje nije deo Istočne Slavonije u tom okupiranom području. Otprilike.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Otprilike ovaj dio je Baranja i ovdje ovaj dole dio bi trebalo biti Srijem.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Zamoliću vas da ucrtate te dve linije tako da nam pokažete ta dva područja kao i Istočnu Slavoniju.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Baranja je ovaj gornji dio.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I molim vas da ucrtate tu liniju na karti.

... (svedok obeležava) ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Možda da to malo zatamnite, hvala.

SUDIJA PARKER: Zar nemamo ovo ucrtano u dovoljno karata već sada? Jako me brine, gospodine Smith, vreme i rok.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, kako bih vas uverio, reći ću da ćemo mnogo brže ići kroz poslednji deo ispitivanja.

SUDIJA PARKER: Da, ali vama ističe vreme za celokupno ispitivanje.

TUŽILAC SMITH: Možda još pola sata ukoliko se slažete.

SUDIJA PARKER: Hvala.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Gospodine Grujiću, molim vas da stavite A na područje Baranje.

... (svedok obeležava) ...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Isto tako, molim vas da crtom označite gde počinje Srem i da tu stavite slovo B.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: ... *(svedok obeležava)* ... Dakle, ovo je aproksimativno, meni je jako teško ovako označiti to.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Jasno nam je da je sve to približno označeno, i molim vas da sa C označite Istočnu Slavoniju.

... *(svedok obeležava)* ...

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, molim da se ovo uvrsti u dokazni materijal.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 538, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, osim toga što se od vas tražilo da dostavite analizu podataka vezanih za prognane, nestale, zarobljene i ekshumirane u Istočnoj Slavoniji, da li ste takođe sastavili analizu u odnosu na Osječko-baranjsku županiju i Vukovarsko-srijemsku županiju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Jesam, na istovjetan način sa istim kriterijima.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A sada molim vas da pogledamo tabulator 2.1. Ovo je ERN broj 0600-3680 do 0600-3681. Da li je ovo tabela koja se odnosi na vašu analizu Podunavlja, a to područje se sastoji od ove dve županije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I ponovo, te brojke odnose se na okupirano područje, a ne na neokupirane delove županija, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče okupacije prostora o kojima ste govorili, na osnovu vaše dokumentacije, koje oružane snage su okupirale ta područja?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Prema podacima vidljivim u upitniku, JNA i paravojne formacije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U ovoj tabeli govorite o ljudima koji su prognani, nestali, koji se još uvek vode kao nestali, o zatvorenima, kao i o ekshumiranima, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I moglo bi se reći da što se tiče ovih brojeva, većina prognanih, nestalih i ekshumiranih su hrvatske nacionalnosti. Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. I to je postotak uglavnom, koji je približan na državnoj razini.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Molim da sada pređemo na tabulator 2.4. to je ERN broj 0600-3702. ovde je reč o karti koja nosi naslov "Identifikovane masovne grobnice u Istočnoj Slavoniji". Da li ste vi napravili tu kartu, odnosno vaš Ured?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je karta napravljena u mom Uredu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I tu se identifikuju sva mesta na kojima su pronađene masovne grobnice i gde su se vršile ekshumacije, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče masovnih grobnica koje su pronašene i ekshumirane u Istočnoj Slavoniji, kao što se to vidi na ovoj karti, da li biste mogli da kažete koji procenat smrti je nastupio usled prirodnih razloga, a koji usled nasilnih akcija?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja taj podatak ne mogu reći, ali je jasno prema onome, prema dokumentima koje imamo, da je je u svakoj, dakle u svakoj grobnici su utvrđeni nasilni uzroci smrti. Znači, sve osobe u toj grobnici su bile u isto vrijeme i pod istim okolnostima... Kod nekih osoba se ne može utvrditi uzrok smrti zbog proteka vremena, nestajanja mekog tkiva, dakle ukoliko nema... ozlijeđa na... kostima, tada se taj uzrok ne može utvrditi. Ali je sigurno da je u svakoj grobnici... su utvrđene žrtve sa nasilnom smrću.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Što se tiče vaše kategorije analiza na osnovu dokumenata kojima ste raspolagali, koje je bilo glavno razdoblje u kojima su se odvijala progonstva, ubijanja i kada su ljudi u najvećem broju prijavljeni kao nestali ili zarobljeni? Dakle u kom razdoblju su se najviše događali ti incidenti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Od devetog mjeseca 1991. godine, pa negdje do trećeg mjeseca 1992. godine je najveća koncentracija bila, s tim da ovdje imamo blagi pad do petog mjeseca 1992. godine.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. I na osnovu vaših podataka, možete li da kažete koje su vojne formacije bile uzrok tih progona, ubijanja, zatvaranja?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Prema upitnicima o zatočenima, za preko 45 posto nasilnog odvođenja je odgovorna JNA. Prema tim istim podacima negdje oko... preko 25 posto su paravojne formacije, dok se za ostale... za ostale se ne raspolaže podatkom o onome ko je počinio nasilno odvođenje. Prema tome...

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, molim da se uvrsti ova tabela u odnosu na Podunavlje, broj 0600-3680 do 0600-3681.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 539, časni Sude.

TUŽILAC SMITH: Takođe nudim na usvajanje kartu u vezi sa identifikovanim masovnim grobnicama u Istočnoj Slavoniji sa ERN brojem 0600-3702.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 540, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, rekli ste da osnovu za vašu analizu u vezi sa posledicama sukoba u Istočnoj Slavoniji čine dve županije. Dakle Vukovarsko-sremska i Osječko-baranjska, da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Rezultati vaše analize u vezi s Podunavljem, jesu li to objedinjeni rezultati nezavisnih analiza u vezi s Vukovarsko-sremskom i Osječko-baranjskom žuapnijom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Županija Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska sastavni su dio analize Podunavlja. Odnosno analizu o kojoj smo govorili u Podunavlju razbijena je na dvije administrativne cjeline, na Osječko-baranjsku i Vukovarsko-srijemsku, a kriteriji su primjenjivani isti za sve.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Molim vas sada da pogledate dokument iz tabulator 2.5. ERN broj je 0600-3678 do 0600-3679. Da li je to vaša analiza vezana za Osječko-baranjsku županiju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je ovde vidljiv isti obrazac u vezi sa procentom Hrvata koji su bili prognani, ubijeni ili zarobljeni... dakle, isti obrazac koji se pojavio u vašoj analizi regije Podunavlja?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, podaci su, postotci su vrlo slični. Jedino su nešta malo manji u odnosu na nestale, 10 posto su manji u odnosu na nestale.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Časni Sude, nudim ovi tabelu na usvajanje.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 541, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, molim vas da sada pređete na tabulator 2.6. Recite mi molim vas, da li je ovde reč o analizi ili ne različitim

aspekata o kojima smo već govorili u vezi sa ubistvima, progonima, zatvaranjima i nestalim osobama, u odnosu na ovu županiju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, istovjetan pristup.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I ponovo, da li se ovde vidi isti obrazac u vezi sa procentom Hrvata koji su preživeli posledice sukoba, kao što je to bilo vidljivo u Podunavlju i u Osječko-baranjskoj županiji?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, obrazac je isti, s tim što su ovdje postotci nešto viši u odnosu na druge županije i ukupno stanje u Hrvatskoj.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, nudim ovu tabelu na usvajanje sa ERN brojem 0600-3682 do 3683.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 542, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, molim vas da sada pogledate tabulator 2.7. Ovo je jedna tabela sa naslovom "Vukovar", a ERN broj je 0600-3674 do 3677. Kada pogledamo ovu tabelu, da li je tu reč o analizi koju ste pripremili u vezi s posledicama sukoba u odnosu na grad Vukovar?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I kao sa druge dve županije, i kao sa područjem celog Podunavlja, da li se i ovde pojavljuje isti obrazac u vezi sa procentom Hrvata koji su bili žrtve različitih aspekata rata, dakle: progonstva, zatvaranja, ubijanja i činjenice da su neki od njih nestali?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, obrazac je isti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Zamoliću vas da sada pogledate tabulator 2.8. To je pod 2.8 jedna karta s naslovom "Mesta zatočenja 2.796 osoba iz Vukovara". ERN broj je 0600-3704. Imate li tu kartu pred sobom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Možete li ukratko da kažete šta ona prikazuje?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Na ovoj karti su označena mjesta gdje su se nalazili logori i zatvori u kojima su bili zatočeni ljudi iz Vukovara. Oni se nalaze na teritoriji Srbije i na teritoriji Republike Hrvatske koja je bila okupirana, dakle na području Podunavlja.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I da li se na toj karti grafički prikazuju mesta na kojima su ljudi bili zatvoreni u vezi sa onim što je navedeno u tabeli koja se odnosi na grad Vukovar, dakle ono što je bilo pod 2.7?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, to se isključivo odnosi na grad Vukovar, odnosi se na 2.796 zatočenika koji su... koji su bili zatočeni u zatvorima i logorima, rekao sam na dvije teritorije i oni su ovdje označeni. Dakako da je bilo

je bilo i drugih zatvora, i da je u tim zatvorima bilo i drugih zatočenika, ali ovdje smo se orijentirali isključivo na zatočenike iz Vukovara.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, molim da se ovo uvrsti u spis.

SUDIJA PARKER: Uvrštava se u spis.

sekretar: To će biti dokazni predmet 543, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, molim vas da sada pogledte tabulator 2.9. To je ERN broj 0600-3701, a nosi naslov "Mesto masovnih grobnica s posmrtnim ostacima žrtava iz Vukovara."

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Kada koristimo reč masovna grobnica, postoji li neka definicija po kojoj ćete reći da je neka grobnica masovna grobnica?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Za masovnu grobnicu u Republici Hrvatskoj utvrđen je kriterij tri ili više osoba na jednom mjestu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Ova karta, ovaj dijagram, da li se ona odnosi na brojeve koje vi imate u vašoj tabeli u vezi s gradom Vukovarom, a u odnosu na ekshumacije ljudi koji su poticali iz Vukovara?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle ovdje se radi o prikazu mjesta masovnih grobnica u kojima su pronađeni među drugim žrtvama ljudi iz Vukovara, dakle u odnosu na 52 grobnice na cijelom području. Iz njih su izdvojene samo grobnice u kojima su pronađene žrtve iz Vukovara.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A što se tiče grobnica, masovnih grobnica na području Vukovara, a koje se odnose na žrtve iz Vukovara, da li je tačno da se u tabeli nalazi brojka od 14 masovnih grobnica gde su nađene žrtve iz Vukovara?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, nudim ovu kartu na usvajanje.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 544, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, molim vas da se sada vratimo na tabulator 2.7. To je na kraju vašeg izveštaja u vezi s gradom Vukovarom, a odnosi se na ekshumacije izvršene na Novom groblju u Vukovaru. Da li vidite te tabele? To je na 7. stranici, engleska verzija. Počinje sa rečima "938 ekshumiranih i 800 identifikovanih". Vidite li to?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je tačno da je ekshumacija na Novom groblju u Vukovaru bila najveća ekshumacija sprovedena na području Vukovara?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: U stvari, to je bila najveća ekshumacija u vezi sa sukobom u Hrvatskoj uopšte, da li je to tačno?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I od tih 800 ljudi koji su bili identifikovani, 644 su identifikovani kao Hrvati, da li je to tačno?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A od tih identifikovanih, 358 je klasifikovano kao civili, da li je to tačno?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Što se tiče grobnice na vukovarskom Novom groblju, da li je tačno da ta grobnica zapravo nije bila primarna nego sekundarna grobnica, odnosno ona je iskopana nakon pada Vukovara?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je sekundarna grobnica koja je nastala.. na nekoliko načina. Asanacijom... dakle asanacijom terena u najvećem dijelu, premještanjem masovnih grobnica, drugih masovnih grobnica na tom području, pa čak i na način da su osobe koje su korektno, redovno pokopane bile premještene iz tih grobnica na to groblje. Žrtve, dakle žrtve u toj grobnici se mogu podijeliti dakle na tri osnovna, na tri osnovne kategorije, znači one koje su stradale tijekom... tijekom agresije na Vukovar, u samom trenutku zauzimanja Vukovara, a i one koje su nastale nakon okupacije Vukovara. Među njima dakle ima ratnih zarobljenika, ima, ima dakle ljudi koji su... ali ne možemo čak isključiti ni ono da se među njima nalazi i po neka osoba koja je umrla prirodnom smrću, jer je dakle ta grobnica nastala asanacijom terena, što znači da su neki koji su eventualno umrli prirodnom smrću zbog gladi, ne pružanja zdravstvene zaštite ili nečeg drugog - pronađeni, pa su tu dovedeni.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Na osnovu vaših podataka možete li da kažete koji je otprilike procenat tih ljudi koji su ekshumirani - umrlo prirodnom smrću, a koji procenat je umrlih usled nasilnih uzroka?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Većina, dakle ne mogu reći u postotcima, većina je... većina je umrla nasilnom smrću, a o tome čak postoji dokumentacija koju smo dobili od tadašnje Savezne Republike Jugoslavije, u smislu dosijea i protokola.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Možete li da kažete datum kada je započela ekshumacija grobnice na vukovarskom groblju?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne bih se u ovm trenutku mogao da setim ali, ako mi date malo... malo vremena, ja ću pokušati pronaći. Znam da je trajala dva mjeseca...

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Pošto je datum manje važan ali molio bih vas za godinu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: 1998. godina.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Što se tiče ekshumacije, upravo ste rekli da su vam srpske vlasti dostavile određenu dokumentaciju u vezi s tim gde su ti ljudi izvorno pronađeni, da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I kada je to bilo moguće, vi ste te informacije uključili u svoj izveštaj, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, ja nudim tabele na usvajanje pod tabulator 2.7 sa ERN brojevima 0600-3674 do 3677 u vezi sa analizom za grad Vukovar.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 545, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, molim vas da sada pogledate tabulator 2.10, to je ERN broj 0600-3689 do 3700. Ovo se odnosi na broj tabela gde se govorio o drugim ekshumacijama izvršenim na području Vukovara, o ekshumaciji ljudi koji su izvorno bili iz grada Vukovara, da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To je tačno, to su dakle ekshumacije provedene na mjestima gdje smo ih ranije označili na karti.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Te tabele sadrže informacije u vezi sa 12 mesta ekshumacija i to u vezi sa ekshumacijom na "Ovčari", o čemu ćemo ubrzo govoriti i u vezi sa ekshumacijom na Novom groblju u Vukovaru, čime se obuhvata 14 ekshumacija o kojima ste već ranije govorili, da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, rekao sam da će mi biti potrebno pola sata, amislim da mi je potrebno još 10 do 15 minuta. Moram još da ponudim na stavljanje u spis neke tabele u vezi sa "Ovčarom".

SUDIJA PARKER: Izvolite, nastavite i molim vas da to bude 10, a ne 15 minuta.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala, časni Sude. Ja nudim na usvajanje tabele u vezi sa žrtvama koje su ekshumirane na 12 različitih mesta. To je 0600-3689 do 3700.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 546, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, imam za vas nekoliko pitanja u vezi sa "Ovčarom". Advokati Odbrane će imati više pitanja s tim u vezi. Da li je tačno da je vaša Komisija učestvovala u posmatranju celog postupka i u identifikaciji žrtava koje su ekshumirane na području "Ovčare"? Da li je to tačno?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Molim vas da sada pogledate tabulator 3.1. Ova tabela nosi naslov "Popis identifikovanih osoba čiji su posmrtni ostaci ekshumirani iz masovne grobnice na "Ovčari" ERN broj ie 0600-3684 do 3688. Gospodine Grujiću, ovde je u toj tabeli sadržano 192 imena. Da li to znači da je u grobnici "Ovčara" identifikovano 192 čoveka?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Iz grobnice "Ovčara" ekshumirano je 200 posmrtnih ostataka od kojih su 192 osobe do sada identificirane. I one se nalaze na ovom popisu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Da li vas je Tužilaštvo zamolilo da uporedite ova imena sa prilogom Optužnice u kojoj je sadržano 264 imena?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Jeste. Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Od te 192 osobe koje su identifikovane na "Ovčari", da li je tačno da dve osobe nisu bile uključene u prilogu A Optužnice?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Samo dvije osobe nisu na popisu Optužnice i to su Mihalec Josip i Šimenić Damir ali su oni identificirani 2005. godine.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, molim da se ovo uvrsti.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 547, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada vas molim gospodine, da pogledamo dokument pod tabulatorom 3.2. Tabela koja se zove "Popis identifikovanih osoba ekshumiranih iz masovne grobnice na "Ovčari" koje se ne navode u Optužnici". Ja mislim da postoji problem u prevodu jer prevod na engleski ne odgovara originalu. Treba da bude "koji nisu navedeni u Optužnici".

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mm-hmm.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, gledajući ovu tabelu, jesu li ovo one dve osobe koje nisu identifikovane na "Ovčari", ali su navedene u aneksu Optužnice?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Njihova sam imena naveo u prethodnom odgovoru.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude molim da se ovo uvrsti.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 548, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, sada vas molim da pogledamo tabulator 3.3. Ovo je tabela pod naslovom "Žrtve sa poljoprivrednog dobra "Ovčara" " i onda u zagradi stoji "Iz vukovarske bolnice", a ERN broj je 0600-3665 do 3673. Gospodine Grujiću, da li se u ovoj tabeli navodi status koji je vama bio poznat za svaku od 264 osobe koje su imenovane u prilogu Optužnice? Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li je to tačno da, pošto je 190 ljudi identifikovano na "Ovčari", 190 ljudi iz priloga Optužnici, 74 koji su navedeni u Optužnici nisu identifikovani na "Ovčari"?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Od popisa 264 osobe, 190 je sa popisa identificirano, znači preostaju još 74 osobe.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. I da bismo mi mogli da se koristimo ovom tabelom kasnije, može li da se kaže da kada je reč o ovom što je navedeno u poslednoj koloni tabele, MG znači masovna grobnica, EX znači ekshumacija, NN znači registarski broj, a ID znači datum identifikacije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A kada je reč o datumu ekshumacije, imamo datum 12. septembar 1996. godine i to se navodi za svaku od osoba koje su navedene u Optužnici kao ekshumirane na "Ovčari". Da li je to približan datum, a ne tačan datum?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To je srednji datum koji smo uveli stoga što je vađenja posmrtnih ostatak i ekshumaciju sprovodio Međunarodni kazneni sud odnosno Istražiteljstvo, i mi smo tu bili kao monitori, i mi nemamo sve te podatke. Znači stavili smo srednji datum, a sama, sama ekshumacija je trajala od 1. devetog do 4. desetog... 1996. godine, dakako.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Ovo upoređivanje koje ste vi izvršili u odnosu na prilog A Optužnice, da li iz toga proizilazi zaključak da od 74 osobe koje nisu identifikovane na "Ovčari" 16 je pronađeno u drugim grobnicama, a 58 se i dalje vode kao nestali?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ako analiziramo preostale 74 osobe, možemo ih staviti u tri osnovne skupine. Prvu skupinu od 58 osoba još uvijek vodimo kao nestale osobe, znači u kategoriji su nestalih osoba; 14 osoba je

ekshumirano iz drugih masovnih grobnica, odnosno 13 ih je ekshumirano sa vukovarskog Novog groblja, a jedna osoba iz masovne grobnice Lovas dok su dvije osobe, njihove posmrtno ostatke smo preuzeli iz Srbije i Crne Gore, dakle, kroz bilateralne razgovore dobili smo te posmrtno osatke, preuzeli ih, i oni su identificirani u Republici Hrvatskoj.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Sada vas molim da pogledate tabulator 3.4. Ovo je ERN broj 0600-3661 do...

SUDIJA PARKER: Da li tražite da se uvrsti ovaj prethodni dokument?

TUŽILAC SMITH: Da.

sekretar: To će biti dokazni predmet 549, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Tabulator 3.4. ERN broj 0600-3661 do 3662. ovo je dokument koji nosi naslov "Popis osoba koje se navode u Optužnici, a čiju su posmrtni ostatci ekshumirani iz drugim masovnih grobnica na području Vukovara. Da li se u ovoj tabeli navode okolnosti koje su vama bile poznate o tome kako su ovi ljudi bili ubijeni?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tu se navode okolnosti gdje su primarno pronađeni posmrtni ostaci.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A ovo ste saznali od srpskih vlasti, da li je tačno, kada su predati dosijei?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle na temelju dobivenih dosijea od zvaničnih predstavnika SRJ, tadašnje Savezne Republike Jugoslavije, sada Srbije i Crne Gore. U tim dosijeima našli smo dokumente na temelju kojih smo iznijeli ove podatke, znači oni su utemeljeni u ovim dokumentima s kojima mi i raspolažemo.

TUŽILAC SMITH: Hvala. I to se odnosi na 14 od ukupno 16 osoba koje su pronađene u drugim grobnicama. Molim da se ovo usvoji, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 550, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, a sada molim vas tabulator 3.5. Ovo je ERN broj 0600-3663 do 3663, dakle jedna strana. Naslov je "Osobe sa Optužnice čiji su ostaci preuzeti od Srbije i Crne Gore". Da li vidite taj dokument? Na njemu su navedene dve osobe?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, vidim.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I tu se navodi kako su preuzeti ti posmrtni ostaci kao i to da su oni takođe imenovani u Optužnici, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ovdje se navode imena i prezimena i navodi se gdje su ti posmrtni ostaci bili pokopani na teritoriji Srbije i Crne Gore, odnosno tadašnje Savezne Republike Jugoslavije. Ti posmrtni ostaci su temeljem našeg zahtjeva nama isporučeni, i mi raspoložemo dokumentacijom o tome da su oni upravo došli sa teritorije Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A sada nešto o izveštaju o nestalim osobama, generalno govoreći. Vi ste dostavili Sudu više ovih izveštaja vezanih za 264 osobe koje su imenovane u Optužnici, zar ne? Vaš Ured?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, zaboravio sam da ponudim ovaj prethodni dokument da se uvrsti.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: To će biti dokazni predmet 551, časni Sude.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Da li imate ove prijave za nestale osobe za 262 od 264 žrtve koje su navedene u Optužnici?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Za dvije osobe nemamo prijave kao nestale osobe, što znači da nitko od članova njihovih obitelji nije došao i prijavio njihov nestanak, niti nam se bilo kada javio.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A ko su te dve osobe?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To se radi o Ružici Markobašić... ne bih se ovog drugog imena mogao sjetiti.

TUŽILAC SMITH: Možda biste to mogli da pogledate kasnije za unakrsno ispitivanje. Časni Sude, tražim da se uvrsti u dokazni materijal 238 upitnika o nestalim osobama. To je vezano za lica koja su imenovana u Optužnici. Ovi upitnici i brojevi po Pravilu 65ter se nalaze u drugom prilogu i pretpostavljam da će dobiti broj tokom pauze.

SUDIJA PARKER: Ja mislim da bi ovo trebalo da uđe sve zajedno kao jedan set.

TUŽILAC SMITH: Mi smo spremni to da uradimo. Jedino što se oni vode u sistemu elektronske sudnice pojedinačno.

(Pretno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA PARKER: Videćemo da li to može da se uvrsti u jednom kompletu tokom pauze.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Ja imam još tri minuta.

SUDIJA PARKER: Mene brine da će nam se trake približiti kraju. Probajte.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine, vaša Uprava je dostavila i neke fotografije Pretresnom veću, fotografije nestalih osoba zajedno sa imenima?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Znači u dosijeima koje smo dostavljali Sudu dostavljali smo i fotografije nestalih osoba u onim slučajevima kada smo s njima raspolagali.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Časni Sude, ovih šest fotografija koje se nalaze u indeksu od 241 do 247, molim da se to uvrsti u dokazni materijal i radi vaše informacije, upitnici o nestalim osobama su od broja 1 do 238.

SUDIJA PARKER: Ovo ćemo uraditi posle pauze.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Gospodine Grujiću, da li je tačno da je jedan mali broj upitnika, možda negde oko 20 nisu bili poslani Tužilaštvu, a vi ćete to pokušati da uradite uskoro?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, nisu bilo poslani Tužilaštvu stoga što smo mi upitnike poslali još... ja mislim 1995. godine, a neki od njih su naknadno zavedeni, a kod nekih se nije jasno moglo utvrditi da se radi o populaciji za koju su zatraženi upitnici i mi ćemo ih naknadno dostaviti. Dakle, rekao sam da nemamo upitnike samo za dvije osobe, Ružicu Markobašić i nisam se mogao sjetiti, radi se o Čupiću Stanoju.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. A sada vas molim da pogledate tabulator 2.11. ERN broj 0600-3793, nosi naslov "Spisak imena lica ekshumiranih na Novom groblju u Vukovaru koji su prema dokumentaciji dobijenoj iz Srbije i Crne Gore pronađeni u grobnicama na "Veleprometu". Gospodine Grujiću, ovde nalazi 15 imena ljudi koji su ekshumirani na Novom groblju u Vukovaru i koji su identifikovani od strane srpskih vlasti kao lica koja su prvobitno bila ukopana u masovnoj grobnici na "Veleprometu" ili blizu "Veleprometa", da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: A sada, ako pogledamo drugu stranicu tog dokumenta, to je dokazni predmet 0600-3794 videćemo da ovde postoji jedna beleška koja je pronađena kod nekoliko tela, lica koja su navedena na našem spisku i to je pronađeno kada su oni ekshumirani na vukovarskom Novom groblju i na toj belešci stoji da su ova tela pronađena pored železničke pruge koja je preko puta "Veleprometa", da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je, to piše na tom dokumentu.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Koliko je bilo otprilike tela ekshumiranih na Novom groblju u Vukovaru koja su imala ovu belešku?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Kod četiri posmrtna ostatka pronađena je... pronađen je istovetan dokument, što znači da dolaze iz te grobnice.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Ali u svakom slučaju, vas su obavestile srpske vlasti da je ovih 15 tela pronađeno u grobnici koja se nalazi naspram "Veleprometa", je li to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nisu nas oni obavjestili nego je to pronađeno unutar njihovih dokumenata koje su nam dostavili, gdje su dakle dostavili i taj izvorni dokument gdje su rekli da je pronađena masovna grobnica sa 19 tijela koja su označena, a ista ta tijela sa takvim popisima našli smo na vukovarskom groblju, i u njihovim džepovima istovjetne dokumente što je dokumentirano i postoje dokumenti o tome, dakle, zvanični.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. I poslednje pitanje. Tabulator 2.12 molim vas. ERN broj 0600-3703, a to su "Lokacije u Srbiji odakle su preuzeti posmrtni ostaci žrtava iz Vukovara." Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je karta koja prikazuje mjesta odakle su, gdje su bile pokopane žrtve na teritoriji tadašnje Savezne Republike Jugoslavije i mjesta s kojih smo mi te žrtve preuzeli.

TUŽILAC SMITH: Hvala. Molim da se uvrsti ova karta, časni Sude.

SUDIJA PARKER: I ovo se usvaja posle pauze.

TUŽILAC SMITH: I takođe...

SUDIJA PARKER: Tražite da se uvrsti i 2.11?

TUŽILAC SMITH: Da.

SUDIJA PARKER: I to se usvaja.

TUŽILAC SMITH: Hvala časni Sude.

(Pretnesno veće i Sekretarijat se savetuju)

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, ja sam završio svoje ispitivanje.

SUDIJA PARKER: Mi ćemo dati svoj komentar posle pauze zbog snimanja. A sada pravimo pauzu od 20 minuta, do 13.10 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Predstavnik sekretarijata, izvolite.

sekretar: Hvala. Časni Sude, kratko želim da kažem nešto u vezi sa transkriptom. Dokument pod tabulatorom 3.5 dobio je broj dokaznog predmeta 551, dokument pod tabulatorom 2.11 dobiće broj dokaznog predmeta 552, a dokument pod

tabulatorom 2.12 dobiće broj dokaznog predmeta 553. Dalje, svi upitnici sa brojevima od 1 do 238 dobiće dokazni broj predmeta 554, a šest fotografija sa brojem indeksa 241 do 247 nosiće broj dokaznog predmeta 555. Zahvaljujem.

SUDIJA PARKER: Hvala vama. Gospodine Smith, želimo da istaknemo da je izvorno bilo predviđeno za ovog svedoka 4 sata za glavno ispitivanje. Juče se razgovaralo o tome da treba skratiti glavno ispitivanje kako bismo sutra mogli da završimo sa svedokom. Važan deo svedočenja zapravo se odvijao tokom ovih poslednjih ubrzanih pola sata, a prvi deo ispitivanja zapravo nije bio ništa drugo do ponavljanje onoga što već stoji u izveštaju. Dakle, rezultat toga, želimo da to istaknemo, da nismo postigli onu brzinu koju smo želeli da postignemo upravo u važnim delovima iskaza. Nije potrebno da ovo komentarišete, ja bih samo hteo da vam skrenem pažnju na to da niste uspeali u onome što smo od vas očekivali. Gospodine Vasiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE : ADVOKAT VASIĆ

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala časni Sude, dobar dan svima u sudnici, dobar dan gospodine Grujiću.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dobar dan.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja sam advokat Miroslav Vasić, jedan od branilaca gospodina Mrkšića i samo bih vas zamolio pre nego što počnemo sa ispitivanjem da, s obzirom da govorimo jezik koji razumemo obojica, da nakon mojih pitanja napravite malu pauzu, što ću i ja učiniti nakon vaših odgovora, kako bi prevodioci mogli da prevedu.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Mi smo na početku vašeg glavnog ispitivanja čuli otprilike sadržaj vaše biografije i vaših kvalifikacija. Ja bih samo se nadovezao na onaj deo koji se odnosi na vašu specijalizaciju. Rekli ste nam da ste završili viši specijalistički tečaj u trajanju od godinu dana iz poslova državne bezbednosti, i ja bih vas pitao da li ste vi od 1984. godine bili zaposleni u Službi državne bezbednosti, odnosno u detašmanu u Osijeku?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, nego 1972. godine.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Dakle, od 1972. godine do 1990. godine ste radili u Službi državne bezbednosti. Da li ste sve vreme radili u Osijeku?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne do 1992. godine... Tako je, do četvrtog meseca 1992. godine, od 1972. godine do 1992. godine. I cijelo vrijeme sam radio u Službi državne sigurnosti. Tako dakle, to je njeno... naziv bio. A kasnije je dobila naziv Služba za zaštitu ustavnog poretka.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Vi ste, kako smo čuli, bili specijalista za obaveštajne i kontraobaveštajne poslove, a konkretno ste se bavili pitanjima terorizma i otkrivanja terorističkih aktivnosti na reonu gde ste bili zaposleni, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Na, znači... Jedno vrijeme, a to je isto tamo navedeno, da sam u toj službi radio, imao razvojni put od najniže stepenice pa... možemo reć do najviše stepenice, i jedno vrijeme sam radio na poslovima protuterorizma.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Rekli ste nam da je u jednom trenutku Služba sigurnosti za koju ste radili, promenila ime u Službu za zaštitu državnog poretka. Da li nam možete reći kada je to bilo, ako se sećate?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da je negdje bilo 1996. godine, 1997. godine. Nisam siguran.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Čini mi se da sam video, vi ćete me ispraviti ako grešim, da ste vi 1990. godine postali rukovodilac ratne ispostave Službe sigurnosti u Osijeku?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, tako se to zvalo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći, kada je oformljena zapravo ova ratna formacija, ratna ispostava na čijem ste čelu vi bili rukovodilac?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne mogu vam to reći jer nemam takve ovlasti. A nije predmet mog svedočenja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: No, možemo se složiti da 1990. godine nije bilo nikakvih ratnih sukoba, jel' tako, na teritoriji bivše Jugoslavije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da li je to pitanje?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da, da li se možemo složiti da 1990. godine na teritoriji bivše Jugoslavije nije bilo nikakvih ratnih sukoba?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ratnih sukoba nije bilo, ali je bilo dakle, situacija je bila takova da su bile izražene značajne napetosti i bilo je pojedinačnih incidenata.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Da li je i u Vukovaru postojala ovakva ispostava, ili je vaša ispostava pokrivala i teritoriju Vukovara?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa gledajte, ja bih možda trebao pojasniti stvari vezano uz te ratne ispostave. Naime, one su zamišljene i postojale su od kada je postojala, ja bih rekao i ta služba. Dakle, od kada sam ja radio u njoj, postojale su takve ratne ispostave, i one su bile osmišljene da u slučaju agresije, ili bilo kakvih oružanih sukoba, ratnih događanja ili predratnih događanja, počinju djelovati na tom prostoru. I one su dakle, samo organizaciona cjelina jednog područja. Onaj dio na kome sam ja radio bio je isključivo vezan za grad Osijek.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Dakle, u Vukovaru je postojala posebna ispostava?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne bih znao reći.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Vi ste u to vreme izveštaje slali pretpostavljam centrali u Ministarstvu unutrašnjih poslova u Zagreb. Jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako, to je hijerarhijski put.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li su se vaši zadaci u vreme kada je uspostavljena ova ratna ispostava, promenili u odnosu na one koje ste imali u vreme delovanja u mirnodopskom, odnosno da kažem, regularnom periodu pre 1990. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li je vaša služba 1990. godine i 1991. godine, osim onih zadataka koje ste dobijali redovnom linijom od Ministarstva unutrašnjih poslova, dobijala zadatke i od opštinskog rukovodstva Osijeka, Branimira Glavaša?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Dakle, ja iza toga stojim da ih, onaj dio u kome sam ja radio, sigurno nije dobijao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći da s obzirom da ste radili na terorizmu i otkrivanju terorističkih grupa, da li je u vreme kraja 1990. godine i početkom, u toku prve polovine 1991. godine, u vašem reonu bila otkrivena neka teroristička grupa, čije su žrtve bili stanovnici srpske nacionalnosti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Za... za tako šta dakle ja ne znam, ali dakako da je bilo otkriveno grupe, bile su otkrivene određene grupe koje su se mogle dovesti u vezu sa terorizmom. Dakle, osobno sam otkrio jednu takvu grupu i ona je bila i procesuirana.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Da li mi možete reći da li ste u svom profesionalnom radu, u vreme o kome smo sada govorili, 1991. godine, otkrili podatke o delovanju terorističke grupe na čijem je čelu bio Franjo Kračak, koja je delovala 1991. godine u Istočnoj Slavoniji? Da li imate takve informacije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Vaša ispostava je pokrivala jedan pogranični reon Republike Hrvatske prema Mađarskoj. Jesam li u pravu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, moja ispostava je pokrivala područje grada Osjeka i tadašnje općine Osijek.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Da li ste u toku, krajem 1990. godine u vašem operativnom radu došli do informacija o organizovanju i naoružavanju pripadnika HDZ-a na teritoriji Osijeka... koje je sprovodio Branimir Glavaš?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Došao sam dakle i do tih informacija da se, dakle da se naoružava, da dolazi do naoružavanja HDZ-a, ali isto tako do naoružavanja okolnih sela i mještana od strane JNA, gdje sam osobno, dakle, učestvovao u nekoliko kontakata da bismo... i što je dokumentirano, da se niz tog naoružanja evidentira i eventualno preda.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Rekli ste da ste učestvovali u evidentiranju i predaji naoružanja, jel' to mislite na ovo naoružanje okolnih sela, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Jedan dio je dobrovoljno htio predati oružje koje je dobio od JNA.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li je u okviru vaše službe organizovana ista... isti postupak, ista akcija u odnosu na ovo naoružanje koje je podeljeno HDZ-eu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tamo gdje je bilo moguće, da. Rekao sam da su oni dobrovoljno dali oružje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Gospodine Grujiću, recite mi da li ste u toku... znači u prvoj polovini 1991. godine, u sklopu ovih vaših profesionalnih aktivnosti, bili upoznati sa postavljanjem eksploziva u određene restorane, čiji su vlasnici bili srpske nacionalnosti, i u pogledu nekih učestalih noćnih napada na kuće građana srpske nacionalnosti u Osijeku?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To nije bilo u djelokrugu moga rada, ali dakako, tamo gdje je bilo elemenata da se radi o terorizmu, takove informacije smo dostavljali hijerarhijski nadležnim službama, a to je o čemu vi govorite bio posao tadašnje Javne sigurnosti koji je obavljao taj posao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam gospodine Grujiću. Rekli ste da je to bio posao javne sigurnosti, to znači da su ovi eventualni događaji karakteisani kao obični napadi na život, telo ili sigurnost građana, a ne kao organizovano delovanje? Da li ja to dobro razumem?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Rekao sam, neki da, neki ne. Na primjer: ekslozija pred predstavništvom "Politike" nije bila, dakle, ona je stavljena u kontekst terorističkog napada i tu su se sukladno tome vodile takove istrage i ja sam o tome dakako i učestvovao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da, hvala, nisam... nisam dobro razumeo vaš prethodni odgovor. Sad mi je jasno. Da li ste u to vreme od Službe javne bezbednosti dobili nekakve izveštaje o nestanku većeg broja građana srpske nacionalnosti i da li je, ako ste takve izveštaje dobili to moglo skrenuti vašu pozornost da se radi o organizovanim atacima na jednu populaciju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Kao što sam rekao, nestale osobe su u domenu Javne sigurnosti i oni imaju Službu za nestale osobe, kako onda, tako i danas. I oni su radili taj posao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Interesuje me, izvinjavam se, rekli ste nam da ste, vezano za naoružavanje u reonu gde ste vršili svoju profesionalnu dužnost, imali određenih zadataka. Mene interesuje, da li ste u tom periodu, otkrivanja i distribucije oružja na ovom reonu, bez obzira da li se radilo o HDZ-u ili, kako vi kažete o okolnim selima, da li ste kontaktirali sa Upravom bezbednosti JNA ili organima bezbednosti koji su radili na suzbijanju krijumčarenja oružja u Republiku Hrvatsku?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: 1990. godine, da. Radio sam na jednom slučaju zajedno sa pripadnicima te službe.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Vi ste na ovoj dužnosti rukovodioca ove Ratne ispostave upravo bili u ono najkritičnije vreme u Istočnoj Slavoniji, dakle 1990. godine, 1991. godine, i tamo ste zapravo propratili sva predratna i dešavanja u toku oružanih sukoba, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Vi ste u okviru poslova koje ste obavljali, pretpostavljam, bili upoznati i sa radom ovih komisija koje su 1991. godine oformljene od strane Vlade Republike Hrvatske koje su se bavile zaštitom zatočenih lica i potragom za nestalim licima, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne baš. Dakle, nisam... nisam imao takove kontakte sa tom komisijom. Znači, ona je radila svoj posao, i da je držala za potrebno, vjerovatno bi kontaktirala direktno nas na terenu, ali nemam takva saznanja da su nam se obraćali.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li ste u okviru svoje delatnosti tada imali saznanja o tome kako su vršene razmene u toku... pri kraju 1991. godine i ko ih je vršio? Kako su one ugovarane?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, imao sam saznanja o tome. To su bile razmjene koje su se radile, možemo to nazvati na lokalnoj razini, na taj način. Znam konkretno za razmjenu kada je bila, dakle to je bila 1990. još godina, kada je autobus civila zarobljen u Markušici od pripadnika milicije, i koji su držani u Markušici i Šodolovcima, i tada je direktno kontaktirao načelnik operative ili ne znam, načelnik službe Javne sigurnosti sa predstavnicima i vojske i JNA i sa predstavnicima paravojnih tih formacija u Markušici i tada je došlo do te razmjene. Dakle, to je bio obrazac da se na neki način stupalo u kontakt sa nadležnima na lokalnoj razini i tada su se radile te razmjene. I podaci iz tih razmjena kasnije su inkorporirani u naše podatke, ali na temelju dakle tih popisa koji su tada vođeni, ili zapisnika policije koja je bila prisutna na tom mjestu razmjene. Odnosno oslobađanja, nije se uvijek radilo o razmjeni.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ako sam ja vas dobro razumeo dakle, postoje podaci iz tog vremena 1991. godine o tim razmenama koje su preduzimane, i ti podaci su preneti zapravo na vašu Komisiju, na Komisiju čiji ste vi bili predsednik, kada je ona oformljena 1993. godine. Jesam to dobro razumeo?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je, tako je. Svi podaci koji su nam bili, do kojih smo mogli doći iz tog razdoblja vezano uz razmjene, oni se nalaze sada kod nas u Upravi, a u čestim slučajevima, kada nam se obraćaju ljudi da bi dokazali svoj status zatočenika, a nisu imali, dakle nisu evidentirani, jer nisu bili u vrijeme rada Komisije, jer vidite, Komisija je tek krajem 1991. godine osnovana, a i ranije su bile razmjene, tada mi službenim putem tražimo od policije i drugih subjekata da nam dostave dokumente na temelju kojih možemo to dokazati i eventualno kasnije izvršiti upravni postupak, kojim dokazujemo to stanje. Prema tome, da zaključim, takovi podaci za koje ste pitali u onoj mjeri, ukoliko je to moguće, nalaze se sada kod nas u Upravi, i oni su upravo baza, jedna od baza i temelja podataka koje sam ja podastro u ovom izvješću.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Pretpostavljam da u vašoj... u arhivi vaše Komisije postoje podaci i za razmenu koja se odigrala početkom decembra 1991. godine, gde su 44 zarobljenika iz Vukovara, zajedno sa doktorkom Vesnom Bosanac i doktorom Njavrom razmenjeni za oficire JNA, koji su pripadali takozvanoj grupi "Labrador", koja je bila formirana od strane Uprava bezbednosti. Da li su vam ti podaci bili dostupni?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja imam podatke da je bila ta razmjena, dakle to... to zasigurno znam - da imam podatke da je bila razmjena. Imamo popis razmjenjenih osoba i te razmjenjene osobe se nalaze dakle, inkorporirane su dakle, u ovaj broj od 7.666.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Vi sigurno u okviru poslova koje ste obavljali u Službi sigurnosti ste imali informacije o delovanju grupe "Labrador" i o njihovom razotkrivanju i hapšenju, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa nisam, ali vjerujem da su oni imali o meni. Jer to im je bio posao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li ste znali da je saradnička mreža ove grupe zapravo zadirala u sam vrh politike i policije Republike Hrvatske?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam znao, ali evo, slučajno znam čovjeka koji je vodio tu grupu, gospodina Traživuka jer on je bio na čelu Uprave i bio je moj načelnik. Dakle, njega znam, ali nisam znao za grupu "Labrador" / do trenutka dok je nisu drugi otkrili i dok nije došlo do tih događaja. Dakle, nisam bio tako dobro informiran.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li ste, nakon što je ova grupa otkrivena, 15. devetog 1991. godine imali u okviru vaših poslova neke zadatke u otkrivanju saradničke mreže na teritoriji grada Osijeka?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakako, to je... to je jedna od osnova protu-obavještajne službe... Zato postoji.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala. A da li se možete složiti samnom da je ova operacija otkrivanja saradničke mreže naglo prekinuta negde krajem

novembra i početkom decembra i da zapravo saradnička mreža u celosti nikada nije otkrivena u Republici Hrvatskoj.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa mislim, to je stvar o kojoj se može raspravljati sa različitih pozicija, ali se ne bih složio s time na taj način. Naime, ja apsolutno sam siguran i znam da se na tome intenzivno radilo ne samo za "Labrador" - nego i za službe, druge službe, ne samo službe bezbednosti JNA ili službe sigurnosti, dakle unutarnja... unutarnja neka revizija, nego je osnovni cilj protuobavještajne službe da dođe do svih podataka koji upućuju na to da bilo koja strana služba ofenzivno djeluje u odnosu na državu. Prema tome se ja ne bi tako kategorički mogao složiti s vama nego mogu reći da sam siguran da se na tome i dalje nastavilo raditi, samo je pitanje koliko se tu moglo dokazati i koliko se dokazalo, i kažem – konkretno nisam bio uključen u to.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Da li mi možete reći ko je, verovatno vam je iz spisa poznato da je gospodin Aleksandar Vasiljević zapravo lično bio angažovan kod neposrednog realizovanja ove razmene na aerodromu "Pleso" u Zagrebu, a mene interesuje da li mi možete reći: ko je bio sa hrvatske strane?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne bih znao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Da li vam je poznato da li, zbog kojih razloga gospodin poverenik opštine Vukovar nije razmenjen u ovoj grupi, ako imate takvih informacija? Da li su za to postojali neki posebni razlozi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Gledajte, ja ne mogu govoriti o nečemu u čemu nisam učestvovao, niti o nečemu o čemu imam dokumente. Ja mogu govoriti o činjenicama. Dakle, vezano uz tu grupu, ja sam rekao da znam i da raspolazem dokumentima koji kažu da je ta grupa oslobođena. Tko je vršio selekciju, odabir sa jedne ili sa druge strane, na koji način, to je nešta sasvim drugo. Ali ja znam, kad sam ja počeo raditi taj posao, da sam insistirao i ostvario uvijek razmjenu i oslobađanje svih za koje sam imao podatak, jer drukčije nisam želio pristati na parcijalne razmjene. Jel' one ugrožavaju one koji ostaju u zatvoru.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala. Recite mi, komisija koja je... koje su stvorene pred kraj 1991. godine, jel' su one takođe funkcionisale na ovom istom principu koji ste vi sada spomenuli? Znači, prilikom ugovaranja, razmena?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa kažem da je ne znam detalje. Znam organizacionu šemu, ali nikako ne mogu znati kako su oni to radili i po kojim kriterijima. Dakle, jasan je princip. Ta Komisija je iz različitih izvora došla do saznanja da je određen broj osoba zarobljen. Da bi ih oslobodili, morali su ugovoriti sastanak sa nadležnim ljudima koji te osobe mogu osloboditi. Nakon ugovaranja sastanka, prilazi se razgovorima odnosno, pregovorima oko oslobađanja, te konkretne grupe, odnosno populacije. Koji se tu mehanizmi odabir i dogovor – ostvari, dakle ja u to ne mogu ulaziti, ali je činjenica da je to put. Nakon razgovora u kojima su obično učestvovali i predstavnici međunarodne zajednice, a u situacijama od kad sam ja radio taj posao, učestvovali su uvijek, jer bez njih nisam htio to raditi. Dakle, stvar je trenutnih dogovora, procjena i

mogućnosti. I ja ne mogu stvarno znati šta su se oni dogovarali, zašto su odabrali ovoga ili onoga po imenu i prezimenu da uđe u proces oslobađanja i razmjene, kako s jedne tako i s druge strane.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Grujiću. Imam samo još jedno pitanje, čini mi se da nam je vreme pri kraju... za vas. Da li biste rekli ako znate, ko je bio na čelu ovih komisija, znači 1991. godine i zapravo, pod čijim su okriljem one formirane, kome su one odgovarale... za svoj rad?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: One su formirane u okviru Ministarstva obrane. Dakle, oni su dakle... na neki način bili pod okriljem Ministarstva obrane. Ono im je davalo i logističku potporu, a ja stvarno ne znam ko su bili ljudi, jer oni su se mjenjali na čelu tih komisija i upravo zato dakle je Vlada i odlučila da ustroji svoju komisiju koja će imati, ja bih rekao, bolji uvid i veće mogućnosti za rješavanje tog, ja bih rekao, izuzetno važnog humanitarnog pitanja, ne samo za Hrvatsku, nego za cijelo područje država bivše Jugoslavije.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: I pretpostavljam... ova komisija je tada odgovarala za svoj rad Vladi Republike Hrvatske, jel' tako, jesam u pravu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Trebalo bi vidjeti...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ova vaša komisija, mislim?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Moja... moja komisija odgovara isključivo Vladi Republike Hrvatske... odgovarala je. I sadašnja komisija odgovora Vladi Republike Hrvatske.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Grujiću. Časni Sude, bojim se da je vreme na isteku.

SUDIJA PARKER: Zahvaljujem gospodine Vasiću. Završićemo sada sa radom i nastaviti sutra ujutru u 9.00 časova. Siguran sam da će zastupnici imati u vidu da trebaju da se fokusiraju na ono što je relevantno.

